Массо а мехкийн пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадуьл 1923 шера дуьйна • ШИНАРА, 5 август, 1975 шу. • № 93 (5164). • Мах 2 кеп.

ПЛАНАЛ СОВГIА — 140 ЭЗАР...

Ийсалгlча пятилетка тIехьарча шера задании пхе шера плани ханал хьалха кхоачаш а еш КПСС XXV съезда сийленна накъабахара доккхий декхараш тIаьйнцад «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ Грозненски опытни завода болхлоша. Пхе шера план машинашъесий Деньга, 29 сентябре кхоачашъе, планал совгIа пхьа миллион сома маьхаа продукци арахеца, пятилетка тIехьарча шера задани 23 декабре кхоачаш а еш, заданел совгIа 181 эзар сома мах продукци арахеца лерхI цар.

Уж декхараш толамца кхоачашдеш ю завода коллектив. Продукцина реализаци яра ворхI бетта план 105,7 процент кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхай цо 110 эзар совгIча сома маьхаа продукци. Товарни продукци арахецара 7 бетта задани а 106,4 процент кхоачашъяьй, заданел совгIа арахийцай 140 эзар сома маьхаа продукци.

ТIа-тIа тоьлуш доагIа цар кхьдола технико-экономически хьокхамаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра пачхьалкхен план ши процент тIехкхоачашъяьй. ПланагIа лаьрхIачул совгIа пачхьалкхенна 24 эзар сома пайда баьб.

Уж толамаш доахача хьинаре къа а хьегаш социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах завода Сийлен доска тIа йихьай мастер Браславская Галина Сергеевна керте латта сменан Подпорина Людмила Васильевнас кулгалду монтажникий бригаден. БIаь совгIа болхло ва заводе тIаьхьа шо-шоай пхе шера задани тIехкхоачашъяь. Царех ба наставникаш: монтажникий бригадир Свищева Евгения Федоровна, монтажница Токарева Екатерина Кондратьевна, токараш Степанов Юрий Павлович, Светличный Иван Иванович, кхы дуккха бараш а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Доакъар Iалашдеш

Хьайбашта Iан замалахь даа гIожен мошен доакъарах кхоачам боллаш Iалашдара шийн ханнахьа тохабелар «Шалинский» совхозе. Доахана Iа доаккхаргдолча метте хьатIа а ена аргIаш даь дIаоттаяьй 1160 тонн аьла. Иштта вIашкатеха фермашта юххе латт гурахьа дийна ялаташ чуийцача кхашкара хьагулдаь ча а.

ХIанз совхоза доакъар Iалашдеча бригадашара болхлой силоса йийна хьажкIаш хьакха болабеннаб. Из болх дика вIаштIехьабаьккхаб цига.

— Доакъар кийчдечар къахьегамцара безам совбаккхара лаьрхIа цхьацца гIулакхаш белгалдаьхад оаха, — йоах «Шалинский» совхоза болхлой комитета председателя Булаев Махьмуда. — Кхаь дийнахьа вIаштта хьалхара моттиг лелаеш хьавоагIача комбайнера 25 сом ахчан премий карара кара лу Ше вымпели яла оттадаьд. хIаьта шоллагIа моттиг яьккхачоа — 20 сом. Иштта хьалаш да шоферашта а.

Еррига а силоса хьакха еза хьажкIаш 490 гектар я. ХIанзале а хьекха яьннай 200 гектара тIара хьажкIаш. Из болх хаинахьен дикен чакхбаккхара механизаторашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхе лелаеш ва комбайнер Солтаев Адам. Цул дукха тIехьа ца бусаш къахьегаш ба комбайнераш Абдулаев ЯрагIи, Ахмадов Юсуп, Асаев Мисар-Паша, кхыбараш. Царех цхьаькха а вац шийн дийнахьара балха норма 180—185 процент кхоачаш ца еш.

ХIаьта силос кIоагашка йоллача шоаш кхо ца беш дика къахьегаш ба Энгласова Совханта звеноцара болхлой, шоферашта юкъе, массарел хьалхагIа хьожхамаш хилача белгалваьннав Ибрагимов Джалавди.

СУРТА ТIА: (лакхерчун тIа) силоса хьажкIаш хьокхаш ба «Шалинский» совхозе. (лохерчун тIа) социалистически яхье хьалха латта комбайнер А. Солтаев.

И. ПЛИЕВА сурташ.

ЕВРОПЕ КХЕРАМЗЛЕИ ЦХЬАНА КЪАХЬЕГИЛГЕИ ХИЛИЙТАРА ЯЬ СОВЕЩАНИ ТОЛАМЕ ЧАКХЪЯЬННАЙ

ЮХХЕРЧА АКТАНА КУЛГАШ ЯЗДАР

ХЕЛЬСИНКИ. 1 август. (ТАСС спец. корр.). Совещане дакъа лоацача пачхьалкхений лакхехьарча кулгалхоша кулгаш яздаь чIоагIйир юххера акт — кхоккам кIаьдбалар хьаьдача материальни чулоацамца хьалъюзача а европейски континента халкъий машарен кхерамзлени лардаш йохкача а документа. Кхоккам кIаьдбалара материализаци яр, аьлар совещане ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева, — цунца ба гIулакха чулоацам. Европера машар бокъонца чIоагIен бохалургбоацаши хилийта безача деррига гIулакхий чулоацам.

Делкъал тIехьагIа «Финляндия» яхача двореца пленарни заседаней зале торжественни хьале кулгаш яздир дIадахачун итогаш яь ца Iеш, шийн берригача чулоацамца кхоагенга дерзадаь долча документа. Цо чулоац машара, кхерамзлени цхьана къахьегарен эгтара актуальни йолча проблемай дерригача мехкий а тайп-тайпарча доакъошкара шерра спектр.

Юххерча акта кулгаш яздара перемони хьаел Финляндски Республика Президента У. К. Кекконена. Делегацешта керте латтараша моттигаш хьалуьд доккхача йстола гонахьа. Совещане дакъа лоацаш мел барш тIа а болаш документа кулгаш яздара перемони дIайолалу.

Советски Социалистически Республикай Союза цIерагIа документа кIал кулг яздир КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева.

Юххерча акта кулгаш яздуь: Германе Федеративни Республика цIерагIа федеральни канцлера Г. Шмидта, Германски Демократически Республика цIерагIа СЕПГ ЦК Хьалхарча секретара Э. Хонеккера, Америка ВIашагIкхийттача Штатий цIерагIа США Президента Дж. Форда, Австрийски Республика цIерагIа федеральни канцлера Б. Крайске. Бельге Королевства цIерагIа премьер-министра Л. Тиндеманса, Болгаре Халкъа Республика цIерагIа БКП ЦК Хьалхарча секретара, НРБ Пачхьалкхен совета Председателя Т. Живкова. Канада цIерагIа премьер-министра П. Э. Трюдос, Кипр Республика цIерагIа Президента архиепископа Макариоса. Дане цIерагIа премьер-министра А. Йоргенсена. Испане цIерагIа правительствана керте латтача К. Ариас Наварос. Финляндски Республика цIерагIа Президента У. К. Кекконена. Французски Республика цIерагIа В. Жискар д'Эстэна, Великобритане Къилбаседа Ирландеи ВIашагIкхийттача Королевства цIерагIа премьер-министра Г. Вильсона. Греческа Республика цIерагIа премьер-министра К. Караманлиса. Венгерски Халкъа Республика цIерагIа ВСРП ЦК Хьалхарча секретара, ВНР Президиума члена Я. Кадара, Ирланде цIерагIа премьер-министра Л. Косгрейва. Исланде цIерагIа премьер-министра Г. Хатльгримссона. Итальянски Республика цIерагIа министрий Совета Председателя А. Мороса, Лихтенштейн Княжества цIерагIа правительствана керте латтача В. Кибера. Люксембург Сийлахь-йоккхача герцогства цIерагIа премьер-министра, кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Г. Торна. Мальта Республика цIерагIа премьер-министра хьалхара документ кулг яздир премьер-министра заместителя А. Буттегига, Монако Княжества цIерагIа пачхьалкхен министра, правительственни совета председателя А. Сен-Млес, Норвеге цIерагIа премьер-министра Т. Браттеле, Нидерландий Королевства цIерагIа премьер-министра И. Ден Ойла, Польски Халкъа Республика цIерагIа ПОРП ЦК Хьалхарча секретара Э. Герека, Португале цIерагIа Республика Президента Ф. Кошта Гомеша, Румыне Социалистически Республика цIерагIа Президента Н. Чаушескос, Сан-Марино цIерагIа кхыча мехкашцарча гIулакхий политически гIулакхий пачхьалкхен секретара Дж. Л. Берте, Ватикана цIерагIа кицаза пачхьалкхен гIулакхий совета секретара А. Казароле, Швеце цIерагIа премьер-министра У. Пальме, Швейцарски конфедераце цIерагIа Президента П. Граабера, Чехословацки Социалистически Республика цIерагIча КПЧ ЦК Генеральни секретара, ЧССР Президента Г. Гусака, Турецки Республика цIерагIа премьер-министра С. Демиреля. Югославе Социалистически Федеративни Республика цIерагIа И. Броз Титос.

Кулгаш яздара перемони чакхйоал. Европейски халкъий вахара дика влияни яь ца Iеш, массане а юкъара машар чIоагIбара гIулакха юкъе дихьа лоархIаме дакъа хургдола коллективни акци зале гулбеннараша чIоагIа тIоараш деттаьш тIаэц.

Финляндски Республика Президента юххера дош оал.

Массехк минут хьалха вайна дайра ше санна кхы лоаца исторически хIама. воай мехкий цIерагIа Совещане юххерча акта кулгаш яздела, цунца хьалхьекхар вай ро яьча выводех бизза пайда балга Iалашде а. вайна юкъе лелаеча гIулакхийн уж дIахо дегIадаккхара йола лаод. ниць хьеха хIама санна, уж лархIа а кийча хилар.

Иззал дукха халонаш лайна долча вай халкъий, юххера а. хьалха хиннар юкъера дIа а даьккха. хургйолча дикагIча тIехьаленга хьежа йиш я. Вайна хов машара гIулакх кора долга а цуа прогресс кога тIехьа ког баккхаш чIоагIъе дезилга а. Европера хьалх мех тIехьарча шерашка дикка тоаденнадале а, чоалхане да. из тоалара вай белгалбаьккха ниць бIаьха бале а кхы лоацагIа наькъаш дац цу гIулакха. Цхьабакъда вай тешаш хилара чIоагIа лаод я. хIана аьлча тахан вай тIаийца юххера акт вайна а тIайоагIача тIехьенашта а тахан вай дахачул дикагIа машарен дуне хьаккхоллара цIенхаштта лаод йолла гIортилга я.

Совещани чакхйоалаш латт. Укх гIехьарча массехк дийнахьа уххаза вайна хьахезача дерригача къамаьлаша торолу уххаза дакъа лоацаш йолча дерригача пачхьалкхенаша пайдане а хилаиза ярйоацаш а лерхI ер совещани бахьан долаш вай дIайолаяь дуккха оагIонаш йола процесс ала. Юххерча акта тIа я из процесс цахадлаш дIахо хьолга Iалашдара наькъий а чакхдаха дезача гIулакхий а план Совещани чакхъяьннача тIехьагIа уххаза дакъа лоацаш хинача мехкий декхар да совещане барт хиннача йизза эффективность Iалашъелга. Ши шу даьлча вай юха а вIашагIкхетаргда Европерча кхерамзлени вIаши цхьана гIулакхаш леладен хьакъехьарча лоархIамерча дешашта вIаши дагаровла.

Пистевоалаш, йоах У. К. Кекконена, Финлянде пачхьалкхен а халкъа а цIерагIа дег тIара баркал ала лов сона ткоашка кхаьча сийле бахьан — совещане хьалхарен кхоалагIен этапаш чакхйоахар моттиг тха столица къоастаярах. Из оаха кхетаду оахоа чакхйоахха политика къоабалъяь лоархIаш хилар. сона ала лов са мохк дIахо йодача хана а цу тайпара ниць чакхбоаккхаш хургболга. ХIанз а дIахо йодача хана а Финлянде шийн низ дIа мел кхоачар дергда дуней тIара машари халкъашта юкъера кхерамзлен бахьан доаттагIален вIаши цхьана къахьегарен гIулакхаш дегIадоладара.

Иштта бокъо я сона баркал ала са мехках дика дешаш аларахи совещани чакхъяккхара цун доакъашхо а вIашагIтохарахо а йолаш цо даьцача даькъа лакха мах барахи.

Совещани чакхйоалаш латт, цхьабакъда уххаза вIашагIкхийтта хиннача мехкашта юкъера дуккхача лостамех цхьана гIулакхаш леладелга дIахо доалаш хургда. Сона ала лов Югославе пачхьалкхе вай лаьрхIачох чIоагIа хьакхетара а, цIаькха пачхьалкхенаш вIашагIтохара гIулакх цо дIасцара а се чIоагIа раьза волга.

Аз дIакъайла лоархI Европерча кхерамзлени вIаши цхьана гIулакхаш леладарен Совещане кхоалагIа этап.

* * *

Ерригача зало хьал а гIеттача чIоагIа дIаьхдаь тIоараш деттаьш дезлу Европерча кхерамзлени вIаши цхьана гIулакхаш леладарен Совещани толамца чакхъялар. Цун доакъашхоша вIаши дег тIара моаршалаш тел из исторически событи бахьан долаш.

ЦХЬАН РАЙОНЕРА ХОАМАШ

ХьажкIаш хьийкъа хургья

Апрель бетта хьалхарча деношка дIадоладелар тхо ялатийна лаьрхIа хьажкIаш дIае. ДикагIча агротехнически хана дIайийна яьхар оаха уж.

ХьажкIаш дIайийна даьлча дене таханарча денга кхаччалца хьинаре къовсам лоаттабу оаха бокха хьувкъам чубара тIехьа. Укх шера тха совхозе 4 механизированни звено я ялатийна лаьрхIа хьажкIаш кхееш. Массе звено шоайла социалистически яхье а яьнна къахьегаш я.

Духхьал са звенос укх шера кхею 130 гектара тIа хьажкIаш. Ала хIама доацаш мугIараш нийса долаш, хIара гIаламах шишша кхоккха хьажкIа йоаллаш кхуш я тха хьажкIаш.

Иштта уж хилийта гIерташ кIезига къахьийгадац са звенос. ХьажкIаш хьахила йолаелча подкормка а еш шоззакхозза культиваци йир оаха, цул совгIа укх шера духхьашха кулг-кара оасар а дир царна. Оаха хьийга къа зехьа дайнадоацилга гуш да. БIарг хьесташ, хьу санна теркаш латт хIанз тха кхай тIара хьажкIаш.

Лаьттанцарен хьайбашкарен йоала продукташ дукхагIа яхара яьржача Еррисоюзни социалистически яхье а яьнна укх шера са звенос дош деннад шийн участка хIара гектара тIара 40 центнерал кIе эигагIа йоацаш фуалъяьха хьажкIаш чуэца. Шоаш денна дош сийленца кхоачашде гIерташ ди-буйса ца лоархIаш хьинаре къахьегаш ба соца яхье баьннача Атиев Шарпудина, Альтимиров Бурой звеноцара хьажкIаш лелаераш. Цар участкашкара хьажкIаш а дика хьувкъаш я. КПСС XXV-ча съезда дикача къахьегама совгIаташца накъадаха лерхI оаха массане а.

IИмран ГАПЛАЕВ,
Урус-Мартановски районерча «Красноармейский» совхоза хьажкIаш лелаеча механизированни звено звеньевой.

Мишта лел ялат дIалулга

Гурахьа дийна ялаташ хиннача кхашкара комбайнаш дIаяха яле я, цхьанна а минута лаьгIлуш дац колхозийни совхозийни центральни хьатташкара балхаш. Сухалбаь хьатташка Iайна ялат цIендеш, докъадеш, автомашинашта тIа а дувтташ элеваторашкеи пунктаашкеи из дIадохьийташ хьинаре къахьегаш ба цигара болхлой.

4-гIа август тIакхоачаш, республика бIарчча хьайцача, 64 процент кхоачашъяьй ялат дIачудалара план, вешта аьлча, колхозашеи совхозашеи чутессад 71246 тонн ялат.

Массарел дукхагIа ялат дIачуденнад сунженцаша — 14986 тонн, е планагIа 87 процент, Надтеречни района боахамаша — 10738 тонн, е 68 процент, Урус-Мартановски районо — 8317 тонн, е 104 процент, Малгобекски районо—6108 тонн, е 63 процент, Гудермесски районо—5232 тонн, е 84 процент, Ачхой-Мартановски районо — 4764 тонн, е 133 процент, хIаьта Шелковски районо 142 процент кхоачашъяьй ялат дIадалара план.

Ялат дIачудалара тIехьаюс Шалински, Назрановски, Веденски, Советски, Грозненски районаш. Масала, Шалински района боахамаша Даьхен амбарашка дIачутессад 4934 тонн ялат, е планагIа 50 процент, Назрановски районо — 4430 тонн, е 37 процент, Грозненски районо — 3440 тонн, е 23 процент.

Ялат сихагIа Даьхенна дIадалар юрта боахама болхлой керттерча декхарех цаI да. Цу гIулакха дукхагIа йоакхо е еза республика колхозийни совхозийни кулгалхоша, специалисташа, берригача къахьегамхоша.

КЕРДАЧА БОАХАМА ГIУЛАКХАШ

Урус-Мартановски района ГIойтIа дукха ха йоацаш вIашагIъеллай «Солнечный» яха керда совхоз. Цу боахама керттера доакъош сомаши баьцадаараши леладелга да. Укх шера 300 гектар совгIа баьцадаараш кхеду уххаза. ХIара гектара тIара 80 центнер нарсаш, 150 центнерал кIезигагIа йоацаш кабуц чуя лерхI кхаш леладераша.

ДIаихача шерашка баьцадараш кхедеш Iоаяь опыт я совхоза кхаш леладерий. Укх шера планагIа 2150 тонн баьцадаараш дIадала дезаш яр совхоз. Шоай торонашка а хьажа 2500 тонн дIаяла лаьрхIад баьцадаараш леладераша.

Шоаш тIаийца декхараш кхоачашделга тешшаме хилийтара гурахьа дийна ялат чуийцача 60 гектара тIа баьцадараш дIадийнад. Дика тIадаьннад уж. Цу кхаш тIара 400—500 тонн баьцадаараш чудахьаргхилара тийша ба ахархой.

ХIанз сийдаь нарсаш чуэцаш а пачхьалкхенга уж йохкаш а ба баьцадаараш кхедераш. Цхьан гектара тIара планал дикка совгIа йоал уж. ХIанзале 4 эзар центнер совгIа хьа а яьха 3300 центнер пачхьалкхенга дIаеннай. ХIанз помидораш чуэца ха хьатIакхаьчай. Стандартни йоаца помидораш талхаргйоацаш шоай боахаме чакхйоах.

Тхоца къамаьл деш «Солнечный» совхоза директора Махмудов ЯрагIе аьлар:

— Цхьа шу ха мара яц тха боахам вIашагIбелла. Йоккха перспектива йолаш совхоз я тха яр. ХьатIадоагIача шера укх шера дийнарел шозза дукхагIа дIадуврга оаха баьцадаараш, хIаьта сомий бешамаш 200—250 гектар дукхагIа хургья.

Укх шера шоаш тIаийца декхараш толамца кхоачашлара деррига низаш оарцагIдаьхад уххаза.

С. МАДАГОВ.

ДЕННА ДОШ КХОАЧАШДУ

Пятилетка чакхйоалача шера гурахьа йийнача культурай хьувкъам лоацаша хана чуийца баьннаб Ачхой-Мартановски района «Овощевод» яхача совхозе. Iалама хьалаш ялат кхепе аьттув болаш чиннаделе а ахархой дика вIаштIехьаьчнад план кхоачашъяь ца Iеш. шоаш тIаийна социалистически декхараш тIехкхоачашде.

Гурахьа ялат дийнача хIара гектара тIара 28 центнер яьккхай ялат кхедераша.

Ялат чуэца доладеннача хьалхарча деношка я шера социалистически яхь йоаржаьяча комбайнераша овсаре къахьийгар. Даим хьалха латташ шоаш лакхара хьокхамаш гойташ хьабаьккхар Абдаев Шейхади, Астамиров Султан, Цокаев Iусман.

«Комбайн кхай тIара — нух хаьа ча» яхача девизагIа къахьет совхоза механизатораша. ХIанзле гурахьа юв культураш хинна 545 гектар аьхай. Царех 300 гектара тIа гурахьа дув ялат дIадуврга укх шера. ВорхI агрегато болх бир оахам деча. Техниках лерттIа пайда эцаш овсаре къахьийгар трактористаша Газабиев Абу-Муслима, Цацаев Хьасана, Керимов Iалаудина.

Ялат кхедераша керттера декхар кхоачашдаьд. Кхашкара белхаш сихдаьд баьцадараш кхедераша. Цар хIанз мара дIадоладаьдац хьувкъам чуэцилга. ХIанзале пачхьалкхенга ши эзар тонн баьцадараш дехкад цар. Укх шера еррига 8500 тонн йоаккхаш 7800 тонн баьцадараш пачхьалкхенга доха лерхI уххаза.

Из доккха декхар да укх шерара Iалама хьалаш теркал дича. Дукха тIоалал йиш ю баьцадарашта. Цхьабакъда ахархой дика лоархIабир цу халонех. Кхоачам ба аьлча планагIа хий дехкаш 309 гектар я боахаме. цхьабакъда баьцадараш леладераша йолаш йолча торонех пайда я ийна 480 гектара тIа хий диллар. Цу деррига кхай тIа баьцадаараш дIадийнад. Цу кхай дукхагIа долча даькъ тIа пхеззаялхазза хий диллад.

200 гектара тIа хий дулларгдолаш укх гергарча хана планировка ергйолаш я.

Г. ГРУЗИН.

БIУБЕННА КЪАХЬЕГ

КПСС XXV съезда сийленца накъабахара доккхий социалистически декхараш тIаийцад Гудермесски медицински инструменташ арахецача завода болхлоша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьяча цар бизза пайда ийбу шоай торонехи кхоачамехи. Цунга хьежжа дика да завода коллективо доаха къахьегама толамаш а. Продукцена реализаци яра ялх бетта план 106,4 процент кхоачаш а яь планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхай 101 эзар сома маьхаа тайп-тайпара продукци. Товарни продукци арахецара ялх бетта задани 108,2 процент кхоачашъяьй цо. Заданел совгIа арахийцар 128 эзар сом мах бола продукци. Экспортни поставкаш яра пачхьалкхен план а толамца кхоачашъяьй заводчанаша. Кооперированни поставкаш яра задани а 100,5 процент кхоачашъяьй.

Къаьстта дика товденнад завода коллектива деррига технико-экономически хьокхамаш пятилетка тIехьарча шера. Къахьегама овсарле лакхъяра задани шиъ-ах процент тIехкхоачашъяьй. Болхлой алапе 1,9 процент лакхденнад. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах кходаьд 17 эзар сом. Заданел совгIа продукци маьхала яккхарах, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхоарах пачхьалкхенна планагIа лаьрхIачул совгIа 39 эзар сом пайда баьб.

Уж къахьегама толамаш лоха долийташ болх бир заводчанаша июль бетта а. Цудухьа продукцена реализаци яра ворхI бетта план тIехкхоачаш а еш, заданел совгIа маьхала яьккхар 107 эзар сома маьхаа медицински инструменташ. ХIаьта товарни продукци арахецара пачхьалкхен план а тIехкхоачашъяьй. Укх бетта календарагIа арахийцай итташ эзараш сом мах бола продукци.

Дукха къахьийгад завода болхлоша керда техникеи дикагIйола технологии производствана юкъеяхьара. Хьалхарча ах шера кара а ерзаяь арахеца йолаяьй берий медицински инструментий цхьа набор. Иннъ керда технологически процесс караерзаяьй. Завода цхьан участке оттаяьй йоккха къахьегама овсарле йола кхо станок. Из бахьан долаш цу участке арахеца продукци кхозза дукхагIа я.

Хьалхарча ах шера планагIа 184 тонн металлом хьагул а даь дIадала дезаш бар завода болхлой. Из план 100,7 процент кхоачаш а еш, планал совгIа пачхьалкхенна дIаденнад итт тонн гарга металл, цох 1,2 тонн бос бола металл а луш. Хьалхарча ялх бетта кхоаьй 75 эзар киловатт-сахьат электроэнерги.

Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцад завода рационализатораша, новатораша. Цар кийчъяьй 39 рационализаторски предложени. Царех производствана юкъейихьача 13 рационализаторски предложено 34,9 эзар сом пайда баьб. Из хул ах шера планагIа лаьрхIачул шозза дукхагIа.

Предприяте коллектива сий лакха лоаттадара тIагIертта къовсам а лоаттабеш хьинаре къахьегача болхлоех 160 совгIа саг шо-шоай пхе шера задани кхоачашъяь ва. 1977 шера чотах къахьегаш я прессовщица Кучеряева Нина Васильевна. ХIаьта 1978 шера календарагIа къахьегаш ба аьшкхьар — штамповщик Маазов Махьмад, слесарь Ибрагимов Хьасан, кхоалагIча степена къахьегама сийлен орден лелаю полировщица Джасумова Малкан, слесарь-инструментальщик Фоминов Владимир, кхы дуккха бараш а.

Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи яккхара а шерра социалистически яхь яьржай завода болхлошта юкъе. ХIанзлехьа из сийлен цIи яьккхай 334 болхлочо, цу даькъе къовсам лоаттабеш ва 610 саг. Шин участка а лелаю коммунистически къахьегама сийлен цIи.

Башха дика къахьегама толамаш доахаш хьинаре къахьегача болхлошта дукха совгIаташ тийнвад. Хьалхарча ах шера «Профессех дикагIвар» яха сийлен цIи еннай пхе сага. Царех ба Маазов Махьмад, Кучеряева Нина Васильевна, Дадагов Рамзан, Амчаева Раиса, кхыбараш. «1974 шера социалистически яхье котваьннар» яха сийлен цIи еннай 39 болхлочоа». «ИйсалгIча пятилетка ударник» яха сийлен цIи еннай 18 сага. «СССР медицински промышленноста Министерства социалистически яхье котваьннар» яха сийлен знак еннай 10 болхлочоа.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: слесарь-инструментальщик В. Фоминов.

И. ПЛИЕВА сурт.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМАИ АТЕИЗМАИ ПРОБЛЕМАШ IОМАЕШ

Партийни комсомольски политдешара системе, пропаганда массови формашка чакхдаьлча шу белгала дар КПСС обкома X пленума решенеш кхоачашъяра. Интернациональни атеистически дешаша лоархIаме моттиг дIалаьцар дешара программа дуккхача темашка.

1974—1975 дешара шера интернационализман атеизман проблемаш Iомаеча 590 теоретически семинаре дешаш хилар 13900 саг е семинарски группашка дешаш хиннача берригех нийсса ахаш. Царех 7787 саг «Къаман дешах дола В. И. Ленина дешаш — КПСС къаман политика теоретически лард», «Къаман дешах йола марксистско-ленински программен из СССР вахаре кхоачашъярахи», «Пролетарски интернационализмах дола марксистско-ленински Iилмеи хIинзара хан» яха проблемаш Iомаеш хилар. хIаьта 6119 саго «Дьнахи кинахи дола В. И. Ленина балхаш». «Материалистически сакхетам хьахиларахи дьна т1ехьлиса г1улакхаш д1адахарахи» яха проблемаши систематизаци яь Iилман атеизма курси Iомайир.

Цу семинарски группашка дешаш хилар керттерча даькъе хьехархой. дарбани культурни учрежденей болхлой. творчески интеллигенци. Чакхдаьннача шера интернационализман атеизман проблемаш Iомаеш баь болх цул хьалха д1адахача дешара шера баьчул дикка ядаш бар. ХьаIоаьча пайданеча опыто йиш хилийтар занятей идейно-теоретически боарам лакхбе. чулоацам к1оаргбе. вахарцарей практически деккарашцарей бувзам ч1оаг1бе.

Дешара программаши планаши эргаьхар ладувг1арашка пролетарски интернационализман Iилмаи коммунизмаи дешаш к1оарга Iомалайтар духьа. ч1оаг1а теркам т1аахийтар уж партийни классови позицешкара исторически событеш къестаеш. халкъий доттаг1ала. советски патриотизман социалистически интернационализман уйлаш йолаш, д1аяхача заман шордаьннача г1улакхашца машар боацаш хьалхкхебара. К1езига уйла т1аахийташзар педагогикаи психологеи элементаш а къахьегамхошта интернациональни атеистически кхетам балара методика а Iомаяра. Дешара планашра дуккха темаш наха юкъе кхетама болх бара моттигера хьелаш теркал а деш Iомайир.

Цу теоретически семинарий кулгалхой КПСС обкома политически просвещене ЦIаг1а в1ашаг1ъеххача курсашка дешаш хилар. Цига царна занятеш чакхъяьхар методиках лаьца. ладувг1арашка практически занятеш кхоачашъйитарах. балха опытах лаьца лекцеш йийшар. Цул совг1а парте горкомашка. райкомашка. в1ашаг1ъехка б1аьрччача дешара шера болх беш яр проблемни семинарий кулгалхошта лаьрхIа массазара семинараш.

Иштта, пайдане хилаьча белгалбаккха боаг1а г. Грозне Ленински района № 4 йолча юкъерча школе Iилман атеизми (кулгалхо нов. Г. М. Погосова) Х. Нурадилова цIераг1ча къаман театре интернационализма дешаши (кулгалхо нов. И. И. Успаев) Iомадаьча проблемни семинарий болх. Парте райкомо цу группашка гуча-хьара занятеш елга в1ашт1ехьдаькхар. т1аккха уж семинаре йийцар. Цу семинарий пайдане опыт районе йоаржаяра дьахар из.

Вахарцеи къахьегамхошта атеистически кхетам балара практикацеи айхха ювзаш чакхйоах политически дешара занятеш Заводской района дуккхача парторганизацешка. Цар дуккхача пропагандисташа шоай коллективашка кхетама болх баь ца Iеш. цу хьаьхьа нах бахача моттигашка а къамаьлаш ду. Из г1улакх дика в1ашт1ехьдаьккхад Заводской районерча № 35 йолча юкъерча школа семинарски группе (кулгалхо коммунистка Рябцева Валентина Ивановна). Цу семинаре ладувг1аш йолча нов. Т. К. Куриловас интернациональни доттаг1ала клуба кулгалду. Клуба доакъашхоша кехаташ д1а-юха ухийташ бувзамаш лоатташ Польша, Чехословаке, Вьетнама, ГДР, Куба дешархоща. Семинара дукхаг1бола ладувг1араш хьинаре интернациональни атеистически болх беш ба.

Безаме чакхъювл занятеш № 52 йолча школе а. Цу семинара кулгалхо я школа директор Р. А. Дмитриенко. Школерча къаьст-къаьстача дешархошеи цар даьшцеи познашеи болх бу. Иштта. хьехархочо К. Н. Золотовас ч1оаг1а болх бар бахьан долаш хьалха баптисташца хинна бархIаг1ча классера Крайнюкова Люда а хIанз цар Iоткъама к1алхарьяккхай.

Школерча семинара ладувг1араша терко ю нохчийи г1алг1айи берий дьшца-поэзешца кхетама болх бара. Дьна духьаларча лекцешка. хаттарийи жоппийи сайренашка бех уж. хIаьта хьехархоша кийчбаьчул т1ехьаг1а цига къамаьлаш деш хул цар шоай бераш а.

Районе болх беш кагирхой халкъа университет я. Iилмаи атеизма факультет а йолаш.

ДIахо а хьинаре интернационализман Iилман атеизман проблемаш Iомаеш хиннаб партийни дешара системе г1олла Малгобекски. Сунженски, Назрановски районашка а. Иштта, Малгобекски районе интернационализма дешаш Iомадаьд 23 теоретически семинаре. Цига дешаш болча дуккхача хьехархоша бахача наха юкъе лекцеш. докладаш. рефераташ еш. Шера цу тайпара 4000 лекци йийшай укхаза.

Атеистически интернациональни кхетам лул беча балхах пайда боалилга хьахьокхаш дола масалаш дукха да. Иштта. цу районерча №№ 5. 17. 14. 15 йолча школашка укх т1еххьарча шера комсомоле хьаийна кагий нах дуккха нохаг1а ба. Мархаш доастача деношка деша хьа ца ухараш а к1езигбеннаб.

Назрановски районе чакхдаьннача дешара шера 26 семинар яр интернационализман Iилман атеизман проблемаш Iомаеш. Белгалбаккха мегаргба № 2 йолча юкъерча школерча семинарски группа болх (пропагандист нов. С. М. Арсельгов). Нов. Арсельгова «Школен дезалеи атеистически кхетам балар» яха чулоацам бола реферат кийчъяьй. Цу школа дешархоша Къилбаседа-ХIирий АССР Пригородни района. Нальчика. Волгограда дешархошца доттаг1ала бувзамаш лоатташ. Дика чакхдаьккхар 1974—1975 дешара шу № 14 йолча профессионально-технически училище «Материалистически мировоззрени хьахилар дьна т1ехьлиса г1улакхаш д1адахара наькъаш» яха проблема Iомаяьча семинарски группа (кулгалхо, училища директор Б. Б. Дидигов).

Урус-Мартановски районе д1адахача шера массехк теоретически конференци яьй халкъий доттаг1алеи дьна духьалареи дешаш дувцаш.

Политдешара системе деша баг1араштa интернациональни атеистически дешаш к1оарга г1а доазийтара. царех уж шоай балха дукхаг1а пайда эцаш хилийтара к1езига дац парте Гудермески горкомо а. Семинарски группай кулгалхой знанеш лакхъяр духьа укхаза болх беш хиннай массазара семинар. Царна цига д1айовзийт дикаг1йола методика. толашаг1йола опыт д1а-юха яц. гуча-хьара занятеш ю. Семинарашка дешаш барех 404 саг. «Знание» общества 53 лектор, КПСС горкома 5 докладчик, 100 агитатори политинформатори ва районе атеистически болх беш.

Шалински районе в1ашаг1ъеллача 38 семинарски группе шоллаг1а шу дар «Материалистически мировоззрени хьаяцахи дьна т1ехьлиса г1улакхаш д1адахара наькъехи» яха тема Iомаю. Цига дешаш вар 795 хьехархой медицински болхлой. Царех берригаш хIара бац дьнинараша боккха кхетама болх чакхбоаккх районе 680 йолча ц1аг1арча лекторешка, 7 эзар саг чу а доацаш.

Семинарий кулгалхоштеи ладувг1арашта новкъостала КПСС обкома политически просвещене Щено керттерча дешаех лаьца массехк методически пособи арахийцай.

Партийни дешара система лакхерча звене интернационализман Iилман атеизман проблемаш Iомаяра дукхха семинарски группаш в1ашаг1йоккхо йиш хилийтай дикаг1а кийчбенна болча ладувг1арех хIанзе лектораш. политинформатораш. агитатораш бе. Из дара вьттув болаш дар дукхаг1йолча группашка рефераташ кийчъяра хьисапе чакхйоахаш хинна занятеш а. Кийчъяь рефераташ йийцачул т1ехьаг1а царех дикаг1ъяраш яьяьраш производственни коллективашка. нах бахача къамаьлаш де ухийт.

Областной партийни организаце къахьегамхошта интернациональни. патриотически. атеистически кхетам лулга тоадара де эшар дар бахьан долаш. цу даькъе партпросвещене системе г1олла а. республике ладахача къамий доттаг1ал кхы а ч1оаг1деннад. Къахьегама коллективашка хIанз боаг1ача тайпара юкъатох къаман дош хаоцахьа кхетадераш. харцчу т1ехьийсаи уйлаш яраш. Партийни организацеш шоаш беш бола идейно-политически болх дукхаг1а бувза г1ерт моттигерча хьалашцеи боахами культурни хьалъяра деккарашцеи. Укх т1еххьарча хана дукхаг1а юкъеэзаб кхетама балха коммунисташ. кулгалду болхлой, специалисташ. Iилмани творчески интеллигенци.

Цкъа цхьана итогови занятеша хьахьекхар уж чакхйоахача хана меттале дешара процесс лелаеча а цIенхаштта кхоачамбоацараш долаш хиннилга. Цхьайолча партийни организацеша политически экономически дешар в1ашт1ехьдоаккхача формализм хилийтай. Занятей тема т1аг1оллара йийше юташ. уж т1ехьайоахаш, нах к1езига хьаухаш моттигаш хиннай. Цу деррига дешара идейно-теоретически боарам лохбеш хиннаб.

Ерригача партийни организацеша Iалашдаьдацар дешар в1ашт1ехьдаккхара йоаг1аш йола терко елга. т1акьожам лоаттабелга. дешарцара ладувг1арий белктоекхам айбелга.

Юрташка бахача наха юкъе дьнах тешараш дукха хилар. къаьстта къалнаха юкъе. теркал а деш семинарий ладувг1араш дукхаг1а юкъеоза беза атеистически болх бара. Бакъда из г1улакх хIанз а ледара латт районашка. цу балха юкъера г1ерт интеллигенце цхьа дола дакъа. Къаьстта к1езига къамаьлаш ду наьна меттала. боаг1ача тайпара в1ашт1ехьдаьккхадац къаьст-къаьстача дьнах тешарашца болх белга.

ХIанз партийни комитеташ деккарийла я политически экономически дешара итогашка хьажа. Из партийни собранешка е горкомий заседанешка чакхдаьккхача пайдане хул. Къаьстта теркалде деза политически дешаро мел влияни яьй парте чура вахар тоадара. хIаране общественни къахьегамен хьинар айдара.

Дешар в1ашт1ехьлоаккхача а. цун чулоацамеи методикацеи дувзалени а кхоачамбоацараш хилара бахьанаш тахка деза. ДIахо йодача хана уж ца хилийтара де эшар в1ашт1ехьдаккха деза. къахьегамхошта интернациональни атеистически кхетам балар г1улакх тоа а деш.

Партийни организацеша шоаш хIанзалца Iоаяь опыт ларде а лувцаш. т1аг1ертта кийчо е еза керлача дешара шера. Ма-дарра аьлча, дешар эффективно леладелга, коммунизм хьалъяра практикацара цун бувзам ч1оаг1белга Iалаш данза дагидац. Из де в1ашт1ехьдоале юхь а лакхаг1а хургда парте XXV съезда накъдолхаш вай доаха толамаш.

Л. КОДЗОЕВА,
КПСС обкома политически просвещене Щен заведующе заместитель.

ПОЛИТИЧЕСКИ КХЕТАМА ШКОЛА

Политически экономически образоване системера 1974—75 г1а дешара шу чакхдаьлар «Красный молот» завода медсанчаста больнично - поликлинически объединене. 9-ча горбольнице укх шера чакхдаьлар къахьегамен — общественни хьинар айденнача, КПСС XXIV-ча съезда исторически соцамаш кхоачашдара советски халкъо шера социалистически яхь йоаржаьча хьалашка.

КПСС ЦК Декабрьски (1974 ш.) Пленума материалаш, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева докладаш, КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага дь Кхайкадал, 9-ча пятилетка т1еххьарча шера Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра бола соцам, кхы дуккха лоархIаме партийни документаш Iомадир больница болхлоша укх дешара шера.

ХIанз партийни, комсомольски, массови, политически экономически образоване системе дешара шу чакхдаьлча, ала мегаргда 9-ча горбольница коллективо 1974-ча шера белгала толамаш даьхалгеи укх шера иштта дика къахьегалгеч. Больница 134 болхлочо делаю коммунистически къахьегама ударник яха сийдола ц1и. Ши отделени — берий консультаци инфекционни ярй — коммунистически къахьегама коллективаш я. хIаьта укх шера из ц1и еннай терапевтически отделенена.

Тха больница болхлоша болх дика бара дожжа дакъа юкъедихьад пропагандисташа а. Укх т1еххьарча шерашка шоай хьинар айдаьд партийни комсомольски организацеша, моттигерча комитето. Соахка гуранхьа больница партийни организаце дика теоретически кийчо йола нах юкъе а боалабеш дукхаг1а йир пропагандистий кадраш. Хьалххаг1е а хьахержа пропагандистийи агитаторийи кадраш укхаза ч1оаг1ъю партбюро заседане, цул т1ехьаг1а а уж эшача литература Iалашъеш, царна занятешка кийчо яра г1о деш дукха къахьег тха коллективерча партийни организаце.

Иштта пропагандистий муг1арашка дукхаг1а юкъеэзаб отделеней, кхыйолча унахцIено лораяра службай кулгалхой, керттера специалисташ.

Пропагандистий лакхъенача методически говзалах дика лард хилар чакхйоахача занятей идейно - теоретически боарам лакхбаран керда методаши формаши юкъе а ехубааш уж чакхъяхарах. ДIадахача шерашка пропагандистехи агитаторехи болча нахах кхаьнне йистеяьккхай марксизма - ленинизма сайрийнара университет. хIаьта укх шера цига дийна яьлар город Грозне керттера ревматолог, медицински Iилмай кандидат Ш. А. Плиева, Дика пропагандисташ санна белгалбаьнна № 9 йолча поликлиника хирург А. А. Асатрян, «Красный молот» завода поликлиника лораш С. М. Ланская, О. М. Михайлова.

Берригаш хIара бац дьнна болча ладувг1араша Iомадечух духт1абовла т1ертаьш, дешара т1аккхуви болаш чакхдаьккхар дешара шу. Цар хIара занятега чуийнна кийчйора рефераташ, выступленеш, марксизма-ленинизма классикий произведенех, партийни документех конспекташ яйора. Шудухьа хIара заняте а. хIаьта иштта итогови заняте а чулоацам болаш дар вай парте чуруйи арахьарчеи политиках, Iилман коммунизма, экономически, медико - атеистически дешаех цар тийнна жопаш.

Чакхдаьнача дешара шера тхо болча в1ашаг1 а елла болх беш хилар пропагандистоки пхи кружок: цаI лакхерча звеной яр лорашткеи коммунисташтеи лаьрхIа, хIаьта вож йиь — юкъерча медицински болхлошта. Верригa а цу кружокашка дешаш 120 саг хилар. Укх шера кхы цхьаькха а цхьа кружок в1ашаг1йола лерхI оаха.

Лакхерча звеной системе 1974 — 75-ча дешара шера Iомайир «Къамий дешах йола марксистско - ленински программен СССР-е из кхоачашъяра» яха тема (пропагандист О. М. Михайлова). Итогови заняте дика знанеш хьахьекхар лораша В. Т. Пошивайлос, Т. Ш. Эпендиева, коммуниста К. А. Редькос, комсомольски организаце бюро член йолча П. Чечкинас, Т. Пеньковас, В. Гвинцадзе, кхычар.

Чакхдаьнача дешара шера пропагандисташа шоай теркам т1абахийтар Iоаьча знанейи опытеи уйла яра, уж ма-могга дукхаг1а пайда а эшаш советски наьха унахцIено лораяра лораша хIара дешна чакхбоахача балхаца ювзаяра. Политически дешарах ладувгIарий идейно - политически къахьегамеи хьинар лакхдара школа е г1ерт тха партийни организаце.

Цхьабакъда, белгал ца даьккхача далац нийслуш дола кхоачамбоацараш а. Цхьаболча лораша, медицински болхлоша ледара леладир политически дешара ЦIаг1а чакхйоахачa лекцешка, семинарашка ухилга. Политически дешара шера итогашта хетаьча партийни собране цIенхаштта дийцар цу лоархIамерча г1улакха юкъе нийсдаьлийтача кхоачамбоацарех, къоастадир уж д1адахара наькъаш.

С. ДОБРИЕВ,
«Красный молот» завода медсанчаста партбюро секретара заместитель.

Календара т1а-иттлаг1а пятилетка

Нохч-Г1алг1ай машинаьккъий управлене механизированни карьерни боахама къахьегамхоша т1ехдика болх баьб иислаг1ча пятилетке. Продукци арахецара пхе шера план хьалхаза квартал чакхйоалаши хIаьта продукци маьхала яккхара план Сийлахь йоккха котало яьккха 30 шу дуза ди т1аккхоачаши кхоачашъяьй цар.

Из толам баккхара ч1оаг1а новкъостал дир Айвазово яхача юрта еш хинна асфальто-бетонни цех ханал хьалха яь яккхаро. камнедробильни установка балха юкъейоалаяро. Цул совг1а яьй цемента йола склад, бытови помещенеш, мехкарьера территоре т1а г1ув яьккхай. Цу деррига в1ашт1ехьдалийтар 2458 эзар сом пайда бе. планаг1а бе безаш хинначул ах миллион сом совг1а. ХIара болхлочун къахьегама овсарле планал совг1а 11 процент лакхъелар.

Т1еххьарча хана дикаг1а в1ашт1ехьбаьккха лел укхаза къахьегам а. Из в1ашт1ехьлаьннад цехашта юкъера бувзамаш ч1оаг1дар. экскаваторий балха овсарле лакхъяр бахьан долаш. Дуккхача болхлоша смежни профессеш караерзаяьй.

Мехкарьера начальника Алсапетов Сергей Беглярович, цун болх йоах лаьрхIа: слесара Харламов Олега, оператора Савкин Григоре, экскаваторщикий Галдаев Анатоле. Чубов Виктора, иштта кхы дуккхачар а. Цар шоай пятилеткин кхоачам а яь, 1976 шера чотах къахьег.

Мехкарьера болхлой «Советская Россия» яхача колхозеи «Загорский» яхача совхозеи шефаш ба. Иштта, укх шера загорски г1ишлонхошта 10 тонн цементи, 100 тонн асфальти, кхыйола материалаши елар шефаша. ХIаьта укх шера колхоза кхаше 150 сагадийнахьа новкъостал де декхараш т1аийцад мехкарьера къахьегамхоша.

СУРТА Т1А: керттера механик А. Бархинхоев камнедробильни цеха болхлошца.

Л. РУДСКИЙ.
Автора сурт.

ПРЕДПРИЯТИ СОЦИАЛЬНИ ДЕГIАЯРА ПЛАНАШ

Итт шу хьалха Ленинграда дикаг1ча предприятешка эггара хьалха оттайир производственни, экономически, социальни проблемаш цхьана в1ашаг1тохаш йола коллектив социальни дег1аяра комплексни планаш. Из г1улакх хIанз д1аларжаш латт берригача мехка. Цун маIан латт производство дег1айоалаярца а эргайоахаш тоаярца а цхьана коллективе организаторски политически балха деккарашта планировани еш. профессиональни, юкъарча дешара. болхлойн г1улакхерча наьхеи культура боарам айбара. балхеи бытеи хьалаш тоадара мероприятеш уттаеш хиларах.

Цу тайпара. централизованни планашта т1аккхет «лохера» долаш долча хьала чот а еш. тела предложенеш. ХIаьта цо къахьегама овсарле лакхъяяр шийн предприяте деррига пайда эцанза долча кхоачамаза бизаг1а пайда эцарцара коллектива безам совбоах.

Социальни дег1адахкара плана юкъе хьу халачеи дукха къахьегам д1абодачеи балхашта механизаци елга. къахьегара хьалаш тоаделга, кадрий квалификаци лакхъяр. наьха вахарен бытови хьалаш тоадар, берий керда бешамаш, салаIа цIенош, спортивни базаш. иштта кхы дIахо ярш хьалъяр. Вешта аьлча, предприяте средстваех хьа мел дер. хIаьта эггара хьалха экономически стимулироване фондий чотах мел дер. Коллектива социальни дег1аяра план толаме кхоачашъелга юкъарчул доацаш тийша да продукци арахецарен производства рентабельностей план кхоачашъярах.

Социальни дег1адахкара плам. кхетадеш ма-дарра, хилча бакъахьа хета тIулакхаш хинна Iац. Из оттаю ч1оаг1ага Iилман лараз т1ем ийсача расчеташ т1ем. Цун керда хилара хоадам коллектива социальни составеи социальни вахареи к1оарга тохкам бараш. производство технически юха кийчъярахи кхыдола дика хIамаш дарахихургдар дика Iомадарцеи поах фу хургa харцен ба.

Предприяти социально дег1аяра планаш, мехка планаш санна. пхе шера уттаю. хIаьта цул т1ехьаг1а хIара шера йоаш.

Дукхаг1ча заводий планий хиланза ягйоацаш я болхлойн г1улакхерча наьхеи бахара боарам айбара пункт. Плана т1а белгалду сел чотах а мел а лакхлургда балха алапи — укхаза лоархI къахьегама овсарле дег1аяр. квалификаци лакхъяр. дикаг1а хьокхам гойтараштa дукхаг1а премеш яла и. кх. дI. Уж еррига расчеташ производства объем дукхаг1а хилийтара а къахьегама овсарле лакхъяра а темпашца ювзаш. планаш уттаераша тешам лу выработка дег1аярал алапеш лакхдарая юкъера соотношени нийса хургхилара.

Социальни дег1адахкара плана т1а болхлойн г1улакхеарча наьхеи вахара хьал тоаделга, керда берий учрежденеш хьаелга. медицински г1улакх дар тоаделга. общественни кхача лоаттабар. салаIар тоаделга юкъе дахьанза Iац. ХIара предприяте. экономически стимулироване фондахи СССР Госбанка кредитехи пайда а эцаш. ше уттаде а кхоачашде а йиш йолаш да уж деккараш.

Вайна яйзараш социальни плана цхьайола керттера пункташ мара яц. практике уж дукхаг1а хул — деррига а предприяти яхаш а болх беш а долча хьалех тийша да.

Керлача планированех боалача пайдан масала йоалае мегаргья Ленинградски оптико-механически объединени. Комплексни план кхоачашъяро цу предприятега йиш хилийтар пятилетка диъ шера производства объеми къахьегама овсарлеи 1,6-за дукхаг1а е. Квалификаци йоаца болхлой 6 процент к1езигаг1а хилар. механизированни къахьегача болх бу нах 8 процент дукхаг1а хиннаб. Деша даха ха йоаца деррига бераш берий бешамашка. ясленшка моттигашца Iалашдаьд. керла больницеи поликлиникеи салаIара база хьалъяьй.

Тахан экономически социальни дег1адахкара планаш я еррига а хIаня яц аьнна йолча Ленинградеи Ленинградски областеи предприятешка. Социальни планаш уттаелга шерра даьржад Москве, Украине, Прибалтика республикашка, Новгородски, Новосибирски, мехка кхыча областашка.

Социальни дег1адахкара планаш шерра яьржа хилар чоте а ийца 1971—1975 шерашка йолча шийн методически указанеш т1а СССР Госплано къаьстта раздел оттаяь социальни дешашта. Цул совг1а. Госплано, къахьегамеи балха алапеи дешашта йолча СССР Министрий Совета Пачхьалкхеи комитето. ВЦСПС-о могаяь предприяти социально дег1аяра планаш уттаяра йола рекомендацеш. Из завода чура планаш уттаелга дег1адара мехка баьккха лоархIаме г1а ба.

Практико хьахьокх: цхьач коллектива социальни дег1аяра план предприяте гом чулаьца Iе йиш яц. Предприятеш дикаг1ча тайпара д1анийсъелга. къахьегама ресурсаех пайда эцилга. керда цIенош хьалдар, медицински г1улакх делга. транспорт. кхыйола дукха проблемаш район, город чулоацаш къестае еза.

Планаш уттаяра в1ашаг1ъеххай партийни советски органий болхлой. предприятейи учрежденейи кулгалхой, Iилмахой. экономисташ чубоаг1а экономически социальни дег1адахкара проблемашта йола лаьрххIа Советаш. Планаш ч1оаг1ъю къахьегамхой депутатий моттигерча Советий сессешка. хIаьта ма-дарра аьлча экономика дег1аяра. нах чубаха цIенош дара, коммунально-бытови г1ирсаш дара. бахача наха деш дола г1улакх тоадара де дезараш в1ашаг1теха ше цаI мара доаца документ да из.

Коллективаш социальни дег1аяхкара планаш боккха лоархIам болаш я КПСС XXIV съездо оттаь социальни мероприятей программа кхоачашъяра. Партийни советски организацешта торо лу цар Iилма лаода т1а. лерраг1ен комплексни социальни деккараш кхоачашде. боккхаг1а лоархIам болча проблемашта теркам, цизаш средстваши т1аевзае а уж кхоачашъяра къахьегамхой юкъеоза а. Социальни планироване эргайоахаш тоаяри из массанахьа д1айоаржаяри лоархIаме хIама да советски наьха вахара материальни культурни боарам айбара т1ехьа лоаттабеча къовсаме.

Николай АПАРИН,
(АПН).

◆◆◆

ДОНЕЦКИ ОБЛАСТЬ. Ясиноватски машинаш еча завода коллектив Байкало - Амурски магистрала г1ишлошьерий сийлен заказ кхоачашдеча толамца къахьегаш я. БАМ-а адресаг1а д1аухийт проходчески комбайнаш, породопогрузочни комплексаш, лебедкаш. Цу низ болча технико торо хулийтаргья эггара халаг1а долча балхашта — халача лоаман хьалашка тоннелаш йоахача йиза механизаци е, балхах д1адодар к1езигле, проходчески балхаш дарег1а де. Поставкай хьалхарча ах шера план машинаш ераша ханал хьалха кхоачашъяьй.

СУРТА Т1А: А. П. Дорощенко слесарий - сборщикий бригада БАМ-а лаьрхIа ПК-9Р яха проходчески комбайн йоалаю.

Л. САМСОНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Продукци дикаг1а хилийтара

Iалаьмате дукха тайп-тайпара промышленни, культурни, бахаца наха квартираштa лаьрхIа дола г1ирсаш хьалдечаш йолча республикан ч1оаг1а эшаш йола г1ишлон материалаш арахецаш я Нохч-Г1алг1айчоаг1а г1ишлошъяра управлене Грозненски ашкбетонни конструкцей завод.

ДIадаха шу шоашта иштта а хиннадале а иислаг1а пятилетка т1еххьарча шера тоъал доккхи социалистически декхараш т1аэца лаьрхIар предприяте къахьегамхоша. Массеоаг1оарахьара шоай торонашка а хьежа цар соцам бир 1975 шера деррига технико-экономически хьоахамий план 25 декабре кхоачашде, планал совг1а 180 эзар сома маьха продукци кийчъя арахеца, планал совг1а 30 эзар сом пайда бе, 20 эзар сома маьха бахача наха эша товараш арахеца. Цул совг1а, ашкбетонни конструкцей завода коллективо лаьрхIар дукха бедал, тайп-тайпара материалаш кхоее: 1700 тонн цемент, эффективни болат балха юкъедоалаяра, отходех пайда эцаре, беспрерывни стыковка яразе 500 тонн металл кходе, асфальт арахецара йола техника тоаяр бахьан долаш 100 тонн условни доагор кходе а.

Гуш ма-дарра к1езига а кхоачашде атта а дац т1аийца декхараш. Дале а, найслуш йолча дукхаха халонашка ца хьежаш. керттерча даькъе шоаш де аьнна т1аийцар кхоачашдеш хьабоаг1а предприятеи къахьегамхой. Укх шера хьалхарча ах шера итогаш дика бола хьахьокхаш, белгал долча т1ехьаг1ен итогаш чот даьр эттар: планал совг1а 147 эзар сома маьхал яьккхай завода продукци, 93 эзар сома маьха планал совг1а ара а хийцай планал совг1а 38 эзар сом пайда баьб, къахьегама овсарле лакхъяра план 108,5 процент кхоачашъяьй. Иштта т1еххьарчашдаьд кхыдола социалистически декхараш а.

Социалистически декхараш т1аийцача хьалхарча деношка дезаш хIара бригадо, къаьст-къаьстача болхлочо белгал даьккхар уж доккхий юкъара доакъар дизза кхоачашдара шийн де дезар. Предприяте кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша цIенхаштта шийн терко йир предприяте коллективашта а, къаьст - къаьстача болхлошта юкъе а йоаг1ача тайпара социалистически яхь в1ашт1ехьъяккхара. ХIаьта, предприяте б1арчача коллективо социалистически яхье йийзар Дагестански г1ишлошъяра управлене чуйоаг1а махачкалински ашкбетонни конструкцей завода коллектива.

Дукха я укх предприяте коммунистически къахьегама бонгадаш, коммунистически къахьегама ударникаш. Цхьабакъда, къаьстта белгалбаха лов производствана хьалхалаттараш бола иислаг1а пятилетка декхараш ханал дукха хьалха кхоачашдаь бола болхлой. Царех ва асфальто-бетонни цеха сварщик А. М. Дерганев, арматурщица А. Дунаева, Ю. С. Зайченкос кулгалдеш йола слесарий бригада, формовщица З. Индербиева, арматурщика В. М. Обозова, мотористка Л. Г. Сидорова, столяр Н. И. Уваров, иштта кхыбараш а.

ХIанз цIаькха а шоай гонахьа а хьежа керда производствени толамаш даьхаш хургйолча КПСС XXV съезда сийденца накъбахара социалистически декхараш т1аийцад цу завода къахьегамхоша: 200 эзар сома маьха планал совг1а продукци маьхал яккха. 215 эзар сома маьха планал совг1а продукци арахеца, къахьегама овсарле планаг1а лакхъеза ечул шин процент совг1а лакхъе, продукцега д1абода мах 40 эзар сом к1езигбе. планал совг1а 35 эзар сом пайда бе. Цул совг1а, предприяте кхы а къахьегама дег1а бе дукха бедал. материалаш кхое: 1800 тонн цемент, 520 тонн металл. 125 киловатт-сахьат электроэнерги.

Дукха да караг1дийна къахьегама толамаш. Дале а, ца аьлча йиш яц долаш долча кхоачамбоацарех. Царех да Грозненски ашкбетонни конструкцей завода продукци мушача тайпара дика ца хилар. Из дикаг1а хилийтара торонаш заводе йолаш я. Белгалдаккха деза, т1еххьарча хана предприяте продукци дикаг1а хилийтара т1аерзаяь йола организационно-технически мероприятеш чакхъяьха а чакхъяха кийчъеш а хилар. Укх шера производствене юкъейоалаю 500 миллиметр йола турбаш арахецара вибровзалкхашеча устройство яха хIама. Цу устройства турбаш шаьрг1а а. к1оаргаг1а ц1а доахаш а хилийтаргья. Кийчъеш балха юкъейоалаеш а ц1аьхаг1а ева хана из болх цIийгаг1а, г1алат доацаш чакхбоахара эшаш йола кондуктораш.

Форма чуэтта бетон дикаг1а айха. г1ера шаьра хилийтара вибратола понгонза т1а цхьаьха а вибратор оттае деза. Т1еххьарча хана дукхаг1а терко е йолаяь болхлой квалификаци лакхъяра. дикаг1йола опыт шерра йовзийтара. Цу г1улакха в1ашаг1ъехха болх беш я коммунистически къахьегама. дикаг1йолча опыта школаш.

Цу деррига а. хIанз цхьанеке йиза эконострукци еш латташ хиларо а. дог доахийт завода арахецаш продукци хIанзалца хинначул дикаг1а а бока к1езигаг1а йолаш а хургйлара.

Л. АУШЕВА.

№ 14 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

«Парте съездана — хьинаре къахьегам» — цу рубрико кьаелл КПСС Нохч-Г1алг1ай обкома пропагандай агитацей отдела «Агитатора блокнота» арг1анара. 14-г1а номер. Цун к1ал кепа теха я «Мехкаьттахой кхоачамаш геттара дукха да» яхаш корта бола КПСС обкома инструктора В. Носенкой статья.

«Белгалара даташ» яхача рубрика к1ал кепа теха я машинаьккъахой Ерригсоюзни Ленина хетаяь Къилбаседа-Кавказа машинаьккъа Грозненски отделене начальника М. Попова «Болата наькъий болхлой цIей» яха статья, физкультурника Ерригсоюзни Ленина хетаяь йола цифрайи бакъдарийи подборка а я укхаза.

Идеологически фронта болхлошта беседаш чакхъяхара журнало могаю «Керттера производственни фондаши производства эффективность лакхъяри» яхаш корта бола КПСС Грозненски горкома промышленно - транспортни отдела заведующе В. Тучина статья.

«Социалистически яхь в1ашт1ехьъяккхара опытацара» яхача рубрика к1ал кепа теха я СССР 50 шу дизара цIераг1ча химически комбината радиогазета редактора З. Железняка «Завода радиогазета» яха статья.

«Агитаце практикацара» яхача разделе еша йиш я КПСС Шелковской райкома секретара Р. Муртаева «Дикеи кхета атта йолеи торонаш» яха статья.

«Капитализма мехкашка» яхача рубрика к1ал кепа теха я «Кризиса к1ал» яха цифрайи бакъдарийи подборка.

Цул совг1а блокнота т1а йолаш я алаташ чуэцарахи кхаштка гойтара агитаци в1ашт1ехьъяккхарахи йола материалаш.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера 18 январе арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукхкача шерашка шIена къахьегарах а карагIдаьнна къахьегама гIулакхаш лоархIаш а СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла укх новкъосташта:

Аксенов Александр Павловича — № 1 йолча техническа училища воккхагIа волча мастера.

Алексеев Николай Матвеевича—Нохч-ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте шофера.

Алексеев Леонид Григорьевича — мехкдаьтта промышленноста Къилбаседа Кавказа Паччахьалкхен Iилма-тохкамен проектни института лабораторе заведующена.

Андросов Василий Васильевича — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора.

Арутюнов Торгам Айрапетовича — «Грознефтехимзаводы» объединене ОРС-а начальника.

Бахирев Федор Александровича — «Чечингсельстрой» треста аьшкбетонни конструкцей завода такелажника.

Бельченко Анастасия Александровнана — «Грознефтехимзаводы» объединене ОРС-а № 19 йолча столове зала заведующена.

Белогорцева Полина Петровнана — № 1 йолча Серноводски юккъанцарча школа хьехархочоа.

Берштейн Сарра Марковнана — КПСС Гудермесски городской комитета инструктора.

Бессонов Александр Николаевича — Нохч - ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте шофера.

Битюцкий Михаил Федотовича — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода слесара.

Болотникова Зинаида Ивановнана — Госбанка республикански контора городской управлене кассира.

Борисенко Нина Петровнана — Гудермес станце узловой больница санитаркана.

Бубнова Татьяна Васильевнана — № 1 йолча Орджоникидзевски гIо дара школа-интерната хьехархочоа.

Бочаров Михаил Антоновича Нохч - ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте мастера.

Булимова Анна Тимофеевнана — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора.

Булычева Елена Нестеровнана — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода нормировщицана.

Бурлак Евдокия Ивановнана — Гудермес станце узловой больница санитаркана.

Бутенко Иван Васильевича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора шофера.

Бухтияров Виктор Андреевича— Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установка механика.

Вакуленко Андрей Тарасовича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора автослесара.

Варламова Екатерина Николаевнана — Гудермес станце узловой больница медицински сестрана.

Васильев Александр Васильевича — Нохч-ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте автослесара.

Васильева Анна Ивановнана — «Грознефтехимзаводы» объединене дешара-курсовой комбината производственни дешар хьехача мастера.

Винокурова Виктория Сергеевнана — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода лаборантгана.

Виткалова Антонина Ивановнана — Госбанка республикански контора планово-экономически отдела начальника заместителя.

Возжов Николай Арсентьевича — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене гIишлошъеча механизаци яра управлене электростанце машиниста.

Герасимов Генадий Васильевича — «Чечингстройтранс» автотранспортни производственни объединене шофера.

Гнездилов Василий Ивановича — Сунженски автотранспортни предприяте болхлочоа.

Головин Василий Даниловича — «Чечингстройтранс» автотранспортни производственни объединене шофера.

Говчаренко Елена Адамовнана — Нохч-ГIалгIай АССР торговле министерства Грозненски универсальни тика керттерча кассира.

Горбатенко Константин Григорьевича — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установка начальника.

Григорьева Любовь Константиновнана — Нохч - ГIалгIай материально - технически снабжене универсальни управлене йоккхагIа йолча машинисткана.

Григорьян Марго Макичевнана — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлочоа.

Грицан Евдокия Андреевнана — «Чечинггражданпроект» проектни института оформлене отдела начальника.

Далаян Вагаршак Петросовича — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора.

Гутяр Владимир Фридриховича — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене гIишлошъеча механизаци яра управлене слесара.

Дашкуев Даул Камаевича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора шофера.

Дахкильгов Мурат Тимоховича «Электроинструмент» завода мастера.

Демиденко Мария Семеновнана — «Грознефтехимзаводы» объединене медсанчаста йоккхагIа йолча медицински сестрана.

Денисенко Григорий Дмитриевича — металлически тара Грозненски завода грузчика.

Джамурзаев Усама — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора шофера.

Дикунов Николай Евгеньевича — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода цеха начальника заместителя.

Добычкин Алексей Власовича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора тракториста.

Долгов Павел Алексеевича — Сунженски районни бувзама узла монтера.

Доровская Александра Кузьминичнана — «Чечинггражданпроект» проектни института группа кулгалхочоа.

Дорофеева Мария Григорьевнана — Гудермес станце узловой больница медицински сестрана.

Дружинин Петр Григорьевича—«Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора воккхагIа волча инженера.

Дулаев Абдула Дулаевича—«Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора хаьхочоа.

Дулина Зинаида Трофимовнаня — Нохч-ГIалгIай АССР торговле министерства универсальни тика болхлочоа.

Елина Мария Петровнана — Гудермес станце узловой больница медицински регистратора.

Елизарова Раиса Николаевнана — Грозненски распределительни нефтебаза мехкдаьтта продукташ централизованно лоаттаеш йолча йоккхагIа йолча диспетчера.

Еремеева Валентина Максимовнана — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора гIоьчоа.

Ермолов Алексей Александровича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора шофера.

Ермоленко Петр Павловича — «Нефтехимзапчасть» завода контролера.

Ершов Георгий Федоровича — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода шофера.

Жирченко Михаил Петровича — «Чечингстройтранс» автотранспортни производственни объединене автослесара.

Жуков Сергей Михайловича — Нохч-ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте слесарий бригадира.

Журавлев Василий Ивановича — Сунженски автотранспортни предприяте слесара.

Арсаханов Самраил Арсахановича — Веденски района «Прогресс» совхоза бухгалтера.

Забурунов Андрей Степановича — Нохч-ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте шофера.

Заикин Иван Константиновича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора тракториста.

Зайдман Владимир Яковлевича — «Грознефтехимзаводы» объединене медсанчаста лора.

Захарчук Николай Петровича — «Ассиновский» совхоза бригадира.

Ивакин Аркадий Сергеевича — Нохч-ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте автослесара.

Иванов Виктор Григорьевича — радиотехнически изделей Грозненски завода токаря.

Иванов Петр Ивановича — мехкдаьтта промышленноста Къилбседа Кавказа паччахьалкхен Iилма-тохкамен проектни института каменщика.

Иллич Лидия Филипповнана — № 1 йолча технически училища хьехархочоа.

Ильина Нина Ивановнана— Гудермес станце узловой больница медицински сестрана.

Имагожев Албаста Iалаудинна — «Электроинструмент» завода смазчика.

Ионе Константин Францевича — «Чечинггражданпроект» проектни института керттерча специалист-топографа.

Исаева Елизавета Петровнана — Нохч-ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте болхлочоа.

Исмаилов Иса Исмаиловича — Гудермески «Горпищеторга» склада заведующена.

Кабальнов Михаил Александровича — «Севкавгипроводхоз» Нохч-ГIалгIай филиала группа кулгалхочоа.

Кадиев Махьмада — «Грознефтехимзаводы» объединене ОРС-а № 9 йолча тика воккхагIа волча продавеца.

Калинина Любовь Митрофановнана — Нохч-ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте кхерамзлен техника инженера.

Камышов Алексей Николаевича — Грозненски электромеханически завода инструментальни цеха заточника.

Карачинцев Михаил Семеновича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора болхлочоа.

Карачевцева Наталья Кирилловнана Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора гIоьчоа.

Карамалиев Леон Лазаревича — «Чечингкоммунпроект» проектни контора начальника.

Карбанова Ирина Михайловнана — «Грознефтехимзаводы» объединене медсанчаста хирургически отделене заведующена.

Каташов Тахьира — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора хаьхочоа.

Кашафудинов Галимзан Кашафудиновича — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода воккхагIа волча оператора.

Климова Вера Ивановнана— производственно-товарни контора технологически насосий машиниста.

Климов Павел Максимовича — Нохч-ГIалгIай АССР торговле министерства Грозненски универсальни тика слесара-сантехника.

Клюковская Капитолина Николаевнана — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора гIоьчоа.

Ковтун Матвей Артемовича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора шофера.

Кобзист Федор Ильича — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене гIишлошъяра механизаци еча управлене электростанце машиниста.

Колтунницкий Владислав Игнатьевича — «Грознефтехимзаводы» объединене планови отдела начальника.

Кономенко Василий Петровича — «Грознефтехимзаводы» объединене ОРС-а № 3 йолча тика заведующена.

Корниенко Валентин Дмитриевича — Грозненски радиотехнически изделей завода воккхагIа волча инженера.

Костоев АртагIа Къурейша — «Электроинструмент» завода аьшкпхьара.

Кузина Мария Владимировнана — Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода ЖКО насосчика.

Кузнецов Тимофей Харитоновича — бувзама Сунженски районни узла монтера.

Кузнецова Мария Ивановнана — Грозненски ацетонови завода растворителей цеха аппаратчика.

Куликова Вера Васильевнана — Нестеровски бархI шера дешара школа хьехархочоа.

Кулагин Николай Антоновича — мехкдаьтта промышленноста Къилбседа Кавказа паччахьалкхен Iилма-тохкамен проектни института лабораторе кулгалхочоа.

Куразова Мария Андреевнана — «Рассвет» яхача тика секце заведующена.

Куценко Прасковья Васильевнана — «Грознефтехимзаводы» объединене ОРС-а № 7 йолча тика отдела заведующена.

Лазарев Александр Дмитриевича — Нохч-ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте узлайн агрегатийн склада слесара.

Лебедева Любовь Александровнана — «Грознефтехимзаводы» объединене медсанчаста керттерча лора заместителя.

Литвинова Александра Андреевнана — Гудермесски «Горсмешторга» кадрай отдела начальника.

Ложенкова Пелагея Васильевнана — «Грознефтехимзаводы» объединене ОРС-а № 1 йолча столове повара.

Лолохоев ГIудберда Хьадиса — «Электроинструмент» завода аьшкпхьара.

Лыков Тимофей Федотовича — «Чечингстройтранс» производственни автотранспортни объединене шофера.

Майская Варвара Григорьевнана — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора электросварщика.

Мальсагова Зина Лорсиповнана — Нохч-ГIалгIай АССР торговле министерства Грозненски универсальни тика киоска заведующена.

(ДIахододар хургда).

Тер-Тер яхача хи тIа ах километр йолаш сунт тохарах хьабаь цхьаьхка боккха Iам хьахиннаб Азербайджане. Ялахи ахи миллион кубометр хиво хьалбизаб лоамашта юкъера искусственни Iам. Укхазара дуккха километраш йолча сангарашка гIолла республике йоккъал латтача районий боамбе кхашка дIагIоргда хий.

СУРТА ТIА: Тер-Тер яха хий Iамах дIатохаш йола цхьа километри ах километри йIаьха хий дIадилла моттиг.

В. КАЛИНИНА сурт. АПН.

Наха баркал оал

Наьсарера быта цIа болх бе доладенна дукха ха яц. БIаьш нах ух укхаза хIара дийнахьа. Массаза елаеле безаме шеаб хьаьший тIаэц Ужахова Фатимас. Из укхаза болх бе енай Ростовера хIамаш тегара яйгача промышленноста технологически техникум яьккхачул тIехьагIа...

Цкъа ший доттагIчунца городе гIолла хьайоагIаш цо зийра цхьа хоза тийга коч а ювхаш хьайоагIа йоI. ДIатIа а яха хьаттар Фатимас:

— Мичахьа тегийтай Iа из коч, — аьнна.

— Цхьаннахьа а, — жоп делар вокхо. Айса тийгай цIагIа. Боккъалдар аьлча къахьег-м дийзар Iомалуш. ХIамаш тегара курсаш яьхар аз.

Дукха йир Фатимас цу бус уйлаш. Цу йоIа тIайийха костюм гIанахьа а тIехьа дукхьала ухар цунна. ШоллагIча дийнахьа аьлар цо ший наьнага:

— Фухха даь а со хIамаш тега Iомалургья. Цу гIулакха лаьрххIа дешаргда аз..

Техникум яьккхачул тIехьагIа г. Грозне № 9 йолча ателье балха хьожаю Фатима.

— Шаккха йицлургьяц сона эггара хьалха барзкъаш де, айса тIанийца кхалсаг, цунна айса даь барзкъаш, —йоах Ужаховас. Кхалсаг са дегIара яр. Каст-каста юстар аз костюм. Во хилаьзар барзкъаш. Дукхаза баркалаш кхайкадир къонача йоIа цо цига яьккхача хана. Ахчан премеш, сийлен грамоташ елар цунна цига.

1970 шера ший да-нана дахача Назране хьахьожаейтар цо ше. Района промышленни комбинате ера балха. Юхханца кхалнаьхей, маIача наьхей тIехьнахьа дувхача барзкъий мастер хилар. ЧIоагIа безам бар Фатимай барзкъай конструктор хила. Дехар дир квалификаци лакхъяра курсашка ше яхийтара. Уж курсаш чакхъяьхар. ХIанз хIамаш тегаш я из. Цкъа из йолча ваха барзкъа тегийтача сага йицлургъяц Ужахова. Дикача кулг говзалца тег цо барзкъа. ДоагIа а доагIаш сий ду цун наьсархоша. Тхо цига хиннача дийнахь костюмаш дIаяхьа вена ши саг вар: Гадаборшев Мусаи, Накастхоев Iийсаи. Вацал саг бIарахьожаргволаш яр костюмаш ЧIоагIа раьза бар заказчикаш.

— Хьалха Орджоникидзе е Грозне ухаш де дезаш хулар барзкъашта заказ, — йоах цар. — ХIаьта хIанз, цу городашкара нах тхо долча хьабаьхкача а хIама доацаш тег укхаза барзкъаш. Дика ка йоал цу балхах Фатимай. Иштта дIайха дешаш шийх алийта атта дац. Наха хозагIа хетаргдолча тайпара барзкъа де, цу баьхкача нахаца Iимераза хила веза. Уж гIулакхаш доахкаш я Фатима.

Дика говзанчаш а хинна дIабахаб дукха мехкарий — Ужаховай дешархой. Масала, Орцханова Фатима. Ужаховай ученица хинна саг я из. ХIанз ше хIамаш тега мастер йолаш болх беш я, наха дика лоархIа а лоархIаш. Иштта цо Iомабаьб Угурчиева Лейла, Арсельгова Рукъет, Евлоева Лейла, Киева Фатима, кхыбараш а. ВIалла йицлац царна шоай хьехархо. Каста-каста боагIа уж из йолча, цо ховр дIахоатт. ХIаьта Фатимас дешаца а гIулакхаца а новкъостал ду, хьехам лу, малагIча тайпара тийгача барзкъа хозагIа хул дIаоал. ХIанз кхаь-йиъ йоIа Iомаеш я из ший говзал.

Ужахова Фатимайна массехказа сийлен грамоташ еннай, ахчан премеш тийннай. Цун эггара доккхагIдола совгIат — наха оала дIайха баркал да. ХIаьта из баркал хIара цунга барзкъа мел дайтача саго оал.

А. САГОВ, тха соб. корр.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЛАРД ЙОЛЛ

Дуккхача шерашка зеденнараша тешавеш хьахьокх дика фу дIа ца диjначa кхаьнка мел дика агротехнически приемаш кхоачашйой а ялат во хьувкъилга. Цудухьа юрта боахама культурай хьувкъам лаккхбара эттара лоархIамера хьалаш да дикагIа хьувкъа фу дIадер, фуна материалий дIакал Iалашъяр.

Цу лоархIамерча гIулакха шерагара шерага дукхагIа йоакхо ю республика боахамашка. Пятилетка чакхйоалача шера хьувкъама 76 процент цхьоалагIча класса фу дIадийра колхозашен совхозашен. ЦхьоалагIча класса мара фу дIадензар Грозненски района «Горячеисточненский», «Загорский» совхозаша, Гудермесски района «Дружба», «Гудермесский», «Новогрозненский» совхозаша, Наурски района Ленина цIерагIча колхоза, цунца цхьана кхоалагIча класса дар Сунженски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза дIадийна фу. Иштта фу 30 процент яр цу района «Красный Октябрь» яхача колхозе дIадийнар, хIаьта «Восход», «Заветы Ильича» яхача колхозашка 10—13 процент. Долче, хьувкъам лоха ба-кх.

Дика фу кийчдара ледарлонаш ювлийт цу боахамаша укх шера а. ХIанз а кхоачамхилал гурахьа дувча ялата фу кийчдаьдац. Иштта масала, Сунженски района «Красный Октябрь» яхача колхозе кийчдаь фу 32 процент мара дац.

Гурахьа дIаде кхоачамболлаш дац «Экажевский» совхозо Iалашдаь фу. Иштта да Надтеречни района «Озерный», «Наурский», «Надтеречный», «Гвардейский» совхозашкара хьалаш.

Iилма даннаша хьахьокх кхоалагIча класса фу 40—50 процент мара хьалтIа ца доалилга. Из бахьан долаш дIадийна ялат ийдах хул, тIакха цунца цхьана ялат а фу а кIезигагIа чудахь.

ХIанз вай республика боахамашка дукхагIдолча даькъе ялат чуийна даьннад. Фу кийчделга а чакхдаьккха хила доагIаш дар. Халахете а, из даьдац. 20 июль тIакхоачаш республика дерригача боахамашка хила дезачох 24 процент мара фу кийчдаьдац, хIаьта цунах дIаде мегаргдолаш, цхьоалагIча классагIа дар—10,5 процент.

Нийса гIулакх да фуна лаьрхIа дIадийна ялат хьатта хьакхоачаш цIендеш кондицега дIакхоачадаьча специалисташа даьо.

Иштта, «Атагинский» совхозе шоашта гурахьа ювча культураштa эшача фун 7200 центнерах, республика колхозаштен совхозаштен дохка дезача 9400 центнерах 70 процент дIадувча боарам тIа кхоачадаьд — цхьоалагIа класс.

Уж хьоккхамаш даха карагIдаьннад совхозе фу кийчдеча болх дика вIаштIехьбаккхарах.

Шиъ фу цIенду пункти фу цIенду массайола машинаш тIачIоагIъяь хьатта болх беш 15 звено я. Кхаь сменагIа бу укхаза болх. Фу кийчдераштa кулгаллдеш ба опыт йола машинисташ С. Х. Азимов, С. М. Кагиров, Читамировгiар Хьусейни Хьасани. Фу миштa цIенду хьожаш хаддаза тIахьожам лоаттабу совхоза агронома - семеновода. Фу лоаттаде лаьрххIа йола хранилище яларе кхы а дикагIа хургдар совхозе фу кийчдела. Фу докъадеш йола машина Iалаш ца йича ярьяц совхоз. ХIана аьлча докъаде гIерташ ялат цIендеча машинех из массехказза чакхдоахаш ла мегаргдоацача тайпара фийгашта зе ду. Хиина чов хьатIадалара Iатк. ИштIа фийгаш лабораторе хьалашка мара хьалтIадалаш, кхашка низ хилаш цар.

59 процент кийчдаьд дика фу «Шалинский» совхозе, Надтеречни района «Знаменский» совхозе — 83 процент, «Верхне-Наурский» — 69 процент.

ВIалла кондиционни фу кийчдаьза боахамаш да вай республике. Цхьадолча боахамашка кондиционни фу да, цхьабакъда кхоалагIча класса да. Из нийсденнад ялат чуэцилга тIехьдаккхарах, хьатта хьадоагIа фуна лаьрхIа ялат цIенделга вIаштIехь ца даккхарах. Масала, хьаэцаргья вай Малгобекски района «Ингушский» совхоз. Укхаза 14,5 эзар центнер гурахьа ювча культурайн 540 центнер горохен фу Iалашдаьд. Нагахь санна цунах 4 эзар центнер мукх цхьоалагIча класса кондицега дIакхоачабаьбале 10 эзар совгIа центнер кIан горохи вIалла цIенъяьяц. Из бахьан долаш хьатIадалар ледара хургда. ИагIулакх нийслургдацар «Сельхозтехника» объединене бехкагIа ЗАВ-20 яха ялат цIенду низ бола машина болх беш хиннаяларе.

Иштача хьалашка я Грозненски шурий совхоз. Йоккха эл яь тIехьнахьа кхоале йоацаш цIендаьза латт фуна лаьрхIа ялат. Каст-каста юха а соцаш болх беш я ЗАВ-20. Йиъ машина, ОС-45 яха ялат цIенду машина хIанз а болх бе йолаенняц. Совхоза специалисташа тIахьожам ца лоаттабарах отчет луча дийнахьа цхьоалагIча класса фух цаI центнер яцар боахаме. Фу лоаттадара йоакхо яц. Складашка бIеха я, хьаттара отхолаш дIаяхац. ТIуна долаш ялат лоаттадича во хьатIа доал.

Укх шера деза диза даргдоаца гIулакх хинна дIаотта деза кондиционни дар мара фу дIа ца оттаделга. Фу кийчдаь ма-даьллинге лабораторе анализа дIалулга бокъо хинна дIаотта деза. Кондиционни хиларах паччахьалкхен фуна инспекце анализ хьаелча мара дIаоттаде могадац фу.

ХIанз фу де деза кхоачамболлаш фу доацача е из кондиционни доацача колхозашкеи совхозашкеи. Лакха сортность йола фу долча боахамашца хувца деза шоашкара дар. Республикански опытни станцера, «Атагинский» совхозера дIаоза деза Нохч-ГIалгIай Министрий Совета бокъонах дIахьожадаь фу.

ХIанзе а йоакхо е еза хьатIадоагIача шера дIаде дезача фуп. Гурахьа дув ялат дIаде кийчо еш фуна ялат леладеча участкашка, бригадашка дIакъоастаде деза дикагIа дола лаьтта. Хьалха латта агротехнически мероприятеш йиэза кхоачашъе еза цу кхашка. ДIадувча стандартах дола цхьоалагIча класса фу мара дIаде мегаргдац.

Дикача фуна хIара боахам Iалашбар керттерча декхарех цаI да, цудухьа деррига низаш оарцагIдаха деза из декхар толамца кхоачашдара.

П. ПЕРЕДЕРИИ, паччахьалкхен фун республикански станце начальник.

ЛОРИЙ АКТИВ

Укх деношка Грозне хилар республика медицински учреждений викалий актив. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюро 1975 шера 1 апрелерча соцамга хьежжа дIахо унахцIено лораяра организацей болх мишта лели республике бахача нaха деш дола медицински гIулакхаш тоадара» яхача темах доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министра декхараш кхоачашдеча Кодзоева Берса Тамарас.

Прениешка къамаьлаш дир Аптекоуправлене начальника Н. А. Курмояровас, Малгобекски района керттерча лора М. Х. Магомадова, Республикански больница керттерча лора Н. Б. Мироновас, КПСС Грозненски горкома секретара П. Н. Громова, кхычар.

Совещание дакъа а лаьцар къамаьл а дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. М. О. Бузуртанова.

М. БОТОВ.

ЭНЕРГЕТИКА: КХОАНЕНГА ХЬЕЖАЧА

Тоьал доккхача даькъе энергетически потенциало белгалдоахаш да тахан халкъа боахам дегIабара дукха хьоккхамаш — дIаухийтача капиталовложеней дукхалгара къахьегама овсарле лакхъярга кхачалца. Духхьал цунца дувзаденна да СЭВ-а членаш долча мехкашка энергетика чIоагIагIа дегIаккхувлар; 13 шера (1960 шерагара 1973 шерага кхаччалца) йоаккхаш йола электроэнергии йIовхали 3,3-зза совгIа дукхагIа хиннай, промышленносто арахеца ерригa продукци 2,75-ззеи къаман доход 2,31-ззеи мара дукхагIа ца хиннача метте. Специалисташа яхачох, энергетика дIахо а чIоагIагIа дегIаккхувларгья СЭВ-а членаш долча мехкашка.

Социалистически содружества энергетически потенциал дукккхача шерашка тешшаме дегIаухаргьяцар вежарашха йолча паччахьалкхенашта Советски Союзо доккха новкъостал ца доре. Энергетика дегIаккхувлара планаш цхьана дикагIа тарлургйолаш бокъонца нийсъеш уттаяр, йоккхий яле а, боарам боацаш йоацача ресурсех пайда дикагIа эцар — СЭВ-а членаш долча мехкашка боахама энергетически доакъош дIахо толаме дегIаухаргхилара бола тешам. ХIаьта уж дегIадоаладара торонаш йоккхий я: социалистически содружества паччахьалкхенашка 1980 шера пайда эца электроэнерги цхьана лаьрхIача 1970 шерарчул шозза дукхагIа, 1990 шера дуазза дукхагIа хилийта лерхI.

Айхха цхьана къахьегаш болча социалистически мехкий специалисташа дукха болх баьб дешаца хьашт долаш йолча европейски паччахьалкхений — СЭВ-а члений юкъарча цхьан энергетически система бувзами доагора-энергетически база дIахо дегIаккхувлара бувзами вIаштIехьбаккха гIерташ. Цу юххьанца хьахиннача хIамашка хьежаб ВIаши Экономически новкъостал дара Совета (СЭВ) XXIX сессе.

«Сессе дакъа лаьцараша белгалдаьккхачох, СЭВ-а членаш долча мехкий доагора балансе юкъе мехкдаьттои газои лоаца дакъа доккхагIа хул цу цхьан хана кIорах пайда дукхагIа а эцаш; доккхагIа хул электрически йIовхалеи энерги яккхарга додача доагоро лоаца дакъа; пайда дукхагIа эц атомни энергех; боахама дерригача доакъошка пайда тIа-тIа дукхагIа эц электроэнергех.

Дунен тIара мехкдаьтта маьхаш чIоагIа лакхлуш латтача хьалашка къаьстта боккхача лоархIаме ба кIор. Масала Советски Союзе, кIор тIа-тIа дукхагIа боахаргба Подмосковни, Донецки, Печорски бассейнашка, шозза хIана яхац аьнна дукхагIа йоахаргъя сланцаш, кIезиг-дукха дукхагIа йоахаргья торф. Советски экономисташа чакхлаха оттадаьча цу гIулакхаша йиш хулийтаргья СССР европейски даькъа тIа производстванен энергех пайда эцараи юкъера соотношени тоае. Iалаьмате йоккхийча энергетически ресурсай онда дакъа вай мехка малхбоалехьарча даькъа тIа нийсденнад.

Советски Союза опыти энергетика дегIайоалаяра юкъара перспективаши теркал а яь, сессе дакъа лаьцараша къаьстта уйла тIаяхийтар СЭВ-а членаш долча мехкий ерригa чухьара резерваш оарцагIъяхавза ярг ца хилара, цу ресурсех пайда дикагIа эцара.

СЭВ-а доакъашхой дола мехкаш электроэнергеца Iалашдара боккхача лоархIаме хургда сессе йийца бIарча цхьа энергетически система хьаяр. Из система хьае оттадаро лерхIачох, мехкдаьттанеи газаи меттел (йIовхал йоахача электростанцеша доагаду доагор из хилара) кIезига мах гIоргбола энерги телача хIамаех пайда эца торо хургья. БIарччача цхьан системо йиш хулийтаргья йIовхалеи атомни электростанцей йоккхий блокаш экономически гIойленагIа хургйолча тайпара нийсъяь дIаоттае, цар низах пайда дикагIа эца. Цу системага гIолла дешаца хьашт долаш долча мехкаша юкъарча низашца хьалъергья капитал дукхагIа дIалоаца энергообъекташ.

Сессе дакъа лаьцараша белгалдаьккхар гидроэнергетика дегIайоалаяра низаш дукхагIа тIадахийтанза дарг ца хилар.

Цу ханна белгалдаьхар, цхьадолча мехкий СЭВ-а члений а гидроэнергетически ресурсий кхоалагIча даькъал кIезигагIчох мара пайда эцаш ца хилар. Социалистически паччахьалкхений юкъарча низашца гидрогIирсаш дIахо дегIаккхувларо ондайоаккхаргья содружества энергетически потенциал.

Электроэнерги йоахилга эргадаьккха тоадарца цхьана СЭВ-а членаш долча мехкашта эргайоахаш тоаергья электропередача линеш а. Масала, хьалъергья Винницера (СССР) Альбертирше (ВНР) йода тIех йоккха (750 киловольт) напряжени йола электропередача лини.

СЭВ-а членаш долча мехкаша чIоагIа уйла тIайохийт альтернативни источникаш оалаш яраш кийчъяра, белгала аьлча, атомни энергетикана. Атомни Iилманеи техниканеи Iалаьмате дукха капиталовложенеш еш, бIарчча хьаийцача берригa боахам лакхача боараме хила беза. Ядерни доагор доагаду станцеш — энергетика кхоане. ХIаьта из кхоане дикача кийчонца хьатIайоалае а еза. Укхаза кIезига яц машинаш яра а, металлургически а, кхыметтел транспортни а проблемаш — хIанзара атомни установкаш дIаяхьа йийзача дукхагIйолча хана кердача транспорта уйла яиза ялац.

1954 шера дунен тIа эггара хьалха СССР-е атомни электростанци болх бе йолаялийтаро маьршача атома зама хьайийллар. «Интератомэнерго» яхача дунен халкъашта юкъерча боахама объединенега гIолла оттаеш я производстванa кооперировани яра, атомни электростанцеш хьалъеча хана эшараш дIа-юха теларен вIаши новкъостал дарен программа. СЭВ-а членаш долча мехкашка (СССР ца лаьрхIача а) цар низ 1980 шерале 7280 эзар киловаттага дIакхоачаргба аьлна хеташ да.

КПСС XXIV съезде ше къамаьл деш, СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина аьннад: «Керда хьатIадоагIача пхе шера атомни электростанцеш, эггара хьалха доагора ресурсаш кIезигагIа йолча мехка европейски даькъа тIа хьалъяра шерра программа кхоачашъе долалу вай. Цу программа оттаду 10—12 шера 30 миллион киловатт низ бола атомни электростанцеш болх бе йолайолийтилга...».

Атомни энергетика дегIайоалаергйола советски программа айхха ювзаецна я социалистически экономически интеграце Комплексни программаца. Социалистически содружества энергетически потенциал дегIайоалаяра перспективаша. ВIаши Экономически новкъостал дера Совета XXIX сессе белгалдаьккхар атомни электростанцешта лаьрхIа оборудована арахецача производствана кооперации специализации яра болх а, хIаьта иштта боккха низ бола реакторашчулатта атомни электростанцеш хьаяра болх а сихагIа леларгболеш чIоагIбанза барг ца хилар.

Энергетически дешаш СЭВ-а XXIX сессе дуцаро хьахьекхар социалистически содружества мехкаш вIаши цу дешаца чIоагIгIа хьашт долаш хилар. БIарччача электроэнергетически система Генеральни схема тIа дIахо болх бе лаьрхIар сессе.

Сергей ЗАВОЛЖСКИЯ, СЭВ Секретариата советник.

Александр ДРАБКИН, АПН корреспондент.

СИБАРЕГIАРА МЕХКДАЬТТА: ДЕНИ БУСИ 400 000 ТОНН

Иззал дукха мехкдаьтта даьккхад байнача бетта Тюменерча промыслашка. Из район коача доагор даккхара мехка хьалхарча моттига тIа яьннай: СССР мел доаккхача мехкаьттах кхоалагIа дакъа цига доакх.

Деррига итт шу хьалха тюменски промыслашка шера 200 эзар тонн доагор мара даккхацар. БархIлагIа пятилетка чакхйоалаш 28 миллиони, соахка 117 миллиони тоннага кхоачаш дукхагIа хиннад из. Укх шера Малхбузехьарча СибарегIено 147 миллион тонн мехкдаьтта лургда.

Къаьстта сиха караерзаеш я Салотлорски мехкдаьтта доалла моттигаш. Соахка укхаза даьккхар 62 миллион тонн доагор, укх шера из цифра 25 миллион дукхагIа хургья.

Малхбузенсибирски мехкдаьтта доакха район хьаеш дукха халонаш хилар, миллиардаш капиталовложенеш дIаяхийта йийзар. Укхаза кораь мехкдаьтта доалла ерригa 60 моттиг акхача тайге, дIадела йиш йоацаш, 10—12 метр кIоарга йолча ушалашка ялаш яр. Тахан цIаккха а саго ког ца лайзача моттигашка ядда Сургут, Нижневартовск. Урай яха городаш, болх беш я электростанцеш, аэродромаш, хин порташ. Машинаьхъаш, шоссейни наькъаш дахкал, электропередачай линеш яхкай, автоматикацеи телемеханикацеи кийчъяь низ бола мехкдаьтта промыслаш хьалъяьй. Цу дерригнешка дIадахар хIанзехьа а юха мегга эттад.

ХIанз тюменски мехкадаьтта йиъ турба чу гIолла мехка малхбоалехьарчеи малхбузехьарчеи заводашка, хIаьта «Дружба» яхача магистралагIа европейски социалистически мехкашка дIаух. ХIанз сихха юллаш латт диаметре 1 220 миллиметр сомача турбаех 2000 километр совгIа йIаьха Самотлор —Куйбышев яха керда трубопровод.

Станислав МАЛЬЦЕВ, АПН корреспондент. Тюмень.

Йоккха озонаторни станци

Москве хьалъяь йоалаш латт дунен тӀа йоккхагӀйола мела хий чаккхдоаха озонаторни станци. Цун мощьность — дени бусе цхьа миллиони ши бӀаь эзари кубометр шӀеца хий.

Москве вахача хӀара саго юкъера лаьрхӀача дени буси 600 литр хий доаду. Цунах алхха бытовойи боахамеи гӀулакхашта доадер 400 литр а йолаш. Из дикка дукагӀа да дукхача йоккхийча малхбузеи европейски городашка доадечул.

ХӀанз город сихха дегӀайоагӀаш а цига баха нах дукхагӀа хулаш а латташ хидар бахьан долаш дукха балхаш ду столице водопроводни гӀирсаш шердеш а кердадоахаш а. Малхбоалехьарча водопроводни станце кастта хьал а яь болх бе йолайолийтаргья йоккха озонаторни установка. Цига шозза озонаца цӀендергда хий. 24 озонаторни аппарато сахьата 200 килограмм шӀена озон кийчду. ТӀаккха из гаефеца дӀа а эйий хий шӀендеза кхоач. Станце еррига технологически процессаш автоматизаци яь я, диспетчерски пультерь управлени еш а хургья. Шозза озонировани яьчул тӀехьагӀа хий хьеӀа хул, чам болаш, сигала беса сийна бос лесташ хул.

СУРТА ТӀА: озонаторни зал. Цкъан шоалагӀеи озонировани еш йолча установкай хьалхара аогӀа болх бе йолаялийта кийча я.

В. АКИМОВА сурт.

АПН.

АГИТБРИГАДАШ — КХАШКА

КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага дьча Кхайкарала жоп луш дикххий дехкараш тӀа а нийпа, шерра социалистически яхь дӀайолайир Назрановски района къахьегамхоша. Пятилетка а цун тӀеххьарча шера а заданеш толамца цар кхоачашъяра шоайкара доагӀа дакъа лоац района культура учрежденей болхлоша а.

Укх шера хьалхеяь культураш шоай ханнахьа а ца йойташ а чуэцара, паччахьалкхенга йохкара, хьайбашта кхоачам хиллал доажъар Ӏалашдара, лоацца аьлча деррига гуйран балхаш дерттӀа чакхдахара совхозий болхлой дог ураоттаргдола гӀулакхаш де деза культура болхлоша. Производстве хьалхалаттараш хестабеш къахьегама сийлен а «молния» яха а листокаш, пен газеташ, хоза кийчдаь лозунгаш, плакаташ арахеца, тайп-тайпара беседаш е, концерташ узттаде деза.

Цу хьакъехьа оттаяь шийплан а йолаш болх бу района культура ЦӀено.

Ялат чуэца доладешие а вӀашагӀа а теха, болх бе йолаялийтар агитбригада.

Цунна юкъе йода концертни бригада, лектор, библиотека болхлой шоай книжкай передвижка а тӀехьа, «Знание» общества районни отделера лектор, художникаш.

Кхашка болх бераштa боккха сакъердам беш а царна езаш а я тха халкъарий коллектив. Дукха леза царна по ду «Наьсарера халкъараш», «Джайрахой лирически халкъар», «ЖаӀуй халкъар», кхыдараш.

Дика йовзаш лоархӀаш я пандарч-аккомпаниатор Евлоева Раиса. Цо хоза локх Кънлбаседа Кавказа халкъий ладувгӀа ашараш, хӀаьта халкъа воала ашараш а. Боккхача безамца ладувгӀа кхашка къахьегараша Колзоева Дугурхана ешача стихашка.

Района культура ЦӀен агитбригада хиннай «Экажевский» совхоза Экажкъонгий - Юртарча отделене, «Октябра 40 шу» яхача совхоза комбайнерий бригаде, совхоз - техникума Яндарерча отделене, «Назрановский» совхоза Аьлте - Юртарча отделене, кхычахьа.

Цига концерташ отталаьд, керда газеташи журналаши кхихьал, ловза шахматаш, шашкаш, домино лоаттаяьй, къахьегара нах тӀахьеха а «молния» яха а листокаш араяьхай, «Сийлахь - боккхача Дай-мехка тӀема юкъе дакъалаьца вайцигара нах», «Сийлахь - йоккхача Октябрьски революцена юкъе дакъа лаьца вай республикера нах», «Укх тӀеххьарча 50 шера Нохч - ГӀалгӀайчен культура тоаялар» яха а кхыдола а стендаш увттадаьд.

Беседаш геттара дика ю Сийлахь - боккхача Дай-мехка тӀема юкъе дакъа лаьцача Мальсагов Тухана. Цо дувц фашисташта духьала баьча тӀемах, цига ший хиннача новкъостех, районера баха тӀем тӀа хиннача нахах, гитлеровцаша хьалъэлла йиннача медицински служба майорах Тутаева Аьсетах, вежарех МальсаговгӀарех, Росси моастагӀчох лораеш Балжанашка тӀем тӀа цхьана лаьттача гӀалгӀайн хӀиригӀи дивизионех, кхычарех.

Кхашка болх беча наха культурни гӀулакхаш дара райисполкома культура отдело вӀашагӀтехай агитпоезд. Цун цӀи я «КПСС XXV съезда ма-доагӀара накъагӀорга» яхаш. Цунна юкъе агитбригада, лектор, автолавка, медицински болхлой, райбыткомбината болхлой, художникаш, библиотекараш, районни музея болхлой.

Агитпоездо юрта боахама къахьегамхошта лоаттаду керда газеташ, журналаш, шашкаш, шахматаш, домино.

Дукха ха йоацаш республика культура Министерстваи ВЛКСМ райкомеи болхлошца цхьана юрта боахама къахьегамхошта йир сайре-портрет.

Из хилар кхашка, станашка, фермашка. Балха тӀа хьалхалаттараш хоастабе цига баьхкар пионераш, хӀаьта болхлошта хьалхашка къамаьлаш дир района кулгалхоша, боахамий кулгалхоша, ударникашта ахчан премеш сийлен граматаши тийлар.

Художественни самодеятельноста артисташа концерташ увттадир гулбеннача наха.

А.-А. КАРТОЕВ.

Назрановски района культура ЦӀен директор.

САГ — АВТОМОБИЛЬНИКЪ

Май бутт чакхбоаллаш Алма-Ате хилар наькъа делара кхерамзлеи проблемаш юкъарц мехкий — вӀаши новкъостал дара Экономически Совета члений дунен халкъашта юкъера хьалхара конференци. Цун балхаца дакъа лоацаш бар Болгаре, Венгре, ГДР, Куба, Польша, Румыне, Чехословаке, вай мехка викалаш. Цига дийцар городской транспорт дегӀайоалаяраца дувзаденна актуальни дешаш наькъашка аварешхулалга кӀезигдара йола эффективни мераш белгалйир. 1976—1980 шерашка транспорта дакъе Ӏилма - технически цхьана гӀулакх леладара плана лараде дувцаргйола рекомендацеш оттайир. Конференце балхаца цитта дакъа лоацаш хилар ООН Европейски экономически комиссе викалаш а.

ШӀаьхха хьалагайохарах хоржа яцар Казахстана столица цу тайпара вӀашагӀкхетара: республике дика тоадаьча автомагистралий йоккха сеть я. Укхаза вай мехка хьалххара юкъейоалаяьй «Город» яха цӀи йола транспорташ лелара управлени еш йола автоматизированни система. Вай мехка а доазол дехьа а хьалхагӀа хинарел эрганьккха я из система: «НАИРИ» яхача электронно-вычислительни машинаца наькъа участка реальни хьалашка хьежжа магистралагӀа машинаш лелилга нийсду цо.

Конференце дакъа лоацаш хиннараш Алма-Атерча дукхача автотранспортни предприятешка хилар. Цар болх миштa вӀаштӀехьбаьккхаб, водителий калраш миштa кийчъю, наькъа делара кхерамзлен бокъонашта пропаганда миштa ю хьежар.

Наькъа унахцӀеной вахари лорадар, авареш кӀезигагӀа хилийтар, транспортах кхы а эффективнагӀа пайда эцар — «наькъа делара кхерамзле» яхача дешаца вӀашагӀкхеташ йола уж проблемаш яр Алма-Ате шерра йийцараш.

Конференце дӀайолайир СЭВ членаш долча мехкий специалистий наькъа делара кхерамзле Ӏалашъяра тӀадерзадаьта низашта координаци яра юхьиг.

Юрий КУЙДИН, АПН корреспондент.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Социалистически Польшера хоамаш

ФОРДАШ ТӀЕИ ОКЕАНАШ ТӀЕИ ГӀОЛЛА

Вурийтта доккха кема, цу дакъе бӀаь эзар совгӀа тонн мухь хьош дола массехк кема а тӀаккхетаргда укх шера «Польски форда кемай» флотай «Польски океански наькъаштен». Массазарча 35 наькъагӀа лелаш кемаш да хӀанз халкъа Польша. Цар мухьаши пассажираши дӀаккхувл дунен тӀарча 90 совгӀча мехка 500 гарггача порте.

ПНР торгови флото айхха цхьана гӀулакхаш леладу Советски Союза — Таллински, Ленинградски, Мурмански пароходстваша.

(Интерпресс—АПН).

СЕНЦА ГӀОРЪЯЬННАЙ ПШИНА

Пшина, нийсагӀа аьлча, Катовицки воеводстверча Ӏаламо хозъяьча цу городока гонахьенаш укх тӀеххьарча ханнаьца зубрай заповеднико гӀоръяьхаяр. ХӀанз механически оборудовани арахецача «Эльво» яхача цу моттигерча заводо дукха а чӀогӀагӀа гӀоръяьккхай Пшина. ТолашагӀа йола электрофильтраш арахец «Эльво». ХӀанзарчар хьисаперча цу низ болча дом хьалувцаргех хӀара яр 600—800 тонн еза я, доккха цӀа миссел йоккха я. Къаман промышленноста эшараш дизза кхоачашду предприяте, хӀаьта цул совгӀа «Эльво» электрофильтраш йохка кхухьийт Болгаре, Югославе, ФРГ-е, Австре, кхыча мехкашка. Укх гарггача хана кхозза дукхагӀа хьае лерхӀ укхаза биосфера лораяра чӀоагӀа лоархӀаме йола электрофильтраш.

(Пшиязнь—АПН).

МИЛЛИОНАШ БОЛЧА МАӀАЧА НАХА ЙОВЗАШ ЙОЛА МАРКА

«Бытом» яхача хӀамаш тегана комбинато хьаньча хӀамаех 60 процент совгӀа экспорте йоах. Комбинато арахеца маӀача наьха костюмаш — уж ерригаш а дикала знак йолаш я. — Советски Союзе, Венгре, Чехословаке, дуккхача кхыча мехкашка йохк. ХӀара денна кхо эзар совгӀча маӀача сага тӀаювха костюмаш арахец «Бытомо».

(Интерпресс—АПН).

ФЕ ХИЛА

Вай республика наькъашкара авареш кӀезиглуш яц. Къаьстта дукха авареш хул гӀашлой лозабеш. ДукхагӀйолча хана гӀашлой шоаш а хул цу гӀулакха бехке.

Из хилар 29 июле Староопромысловски районерча рынка духхьал. Машинаш лелача наькъ тӀа гӀолла вӀалла шек а воацаш водаш хинна граждании А. И. Каруев «Газ-51» автомашина кӀал а ваха вийра.

Наькъа бокъонаш яхар ца дарахи дисциплинировачни ца хиларахи доккха хатар хилар А. Е. Цивашова. Ца йоагӀача моттиге наькъал дехьа вала вена машина тӀаккхийтта чӀоагӀа лозваь больнице кхаьчар из.

Шахтерски улицагӀа бахаш вола вурийтта шу даьнна Шадалов Махьмад мотоцикла тӀа а хайна города улицашка гӀоллаІо-хьал хеххаш лийлар. Мотоцикл а кхыйола транспорт а лелае ца ховш вола из тротуара тӀа а ваьнна ворхӀ шу даьннача йиӀига Фатиева Наташайна тӀатехар мотоцикл. ЙиӀиг хала хьал долаш больнице йихьар.

Тайп-тайпарча бахьанех авареш йир ТӀой-Юртарча водителa Б. Халадова, ший доалахьа автомобиль йолча С. Исаева.

ДӀадахача кӀирагӀа республика наькъашка 25 авари яьй, цу юкъе цхьа саг вийнав, 31 сага човнаш яьй.

М. БАЙБАТЫРОВ.

Эзараш французаш гулбеннаб Эйфелова гӀалана юхе, хьалйизай Марсово Поле аллеяш. Уж баьхкаб мехка забастовкаш ю къахьегамхой хьалдацара Денна хетаяь манифестаци е.

Цу манифестаце дакъалоацаш хилар забастовкаш еш болча мехкарча 437 промышленни предприятешкара, учрежденешкара ах миллион гаргга болча наьха викалаш бола эзараш нах.

СУРТА ТӀА: Эйфелева гӀалана юхера митинг.

АФП — ТАСС сурт.

Дешара кердача шера ю кийчо

Дика вӀаштӀехьдаьккха шу дӀадоладара

ДӀадахача дешара шера Назрановски районе 760 хьехархо вар. Царех лакхера образовани йолаш 338, юкъера специальни — 211, йизза йоаца лакхера образовани йолаш 151 саг, юкъара юкъера образовани йолаш 60 саг вар.

Кхоачам хиллал квалифицированни специалисташ болаш яцар школаш. Дешара деррига ца шера ца тоъаш хилар 42 хьехархо. Из бахьан долаш хила йоагӀа образовани йоаца нах хилар школашка болх беш. Цудухьа ма-доаггӀара бераштa хьеха а царна дешар Ӏомаде а вӀаштӀехьдалацар цар.

Хьехархоша душ йола урокаш йоагӀача нормал тӀеххулар. Масала, Гамурзиевски школе математика хьехачунга 34—49 сахьат кхоачар. ХӀаьта цул а тӀеххьлар СурхотӀарча юкъерча школе математика хьехача хьехархочунга кхоачар — 54 сахьат. Иштта урокаш телача хьехархочун низ дӀакхоачаргбац ма-йоаггӀара знанеш яла.

Хьехархоша душ йолча урокий норма бӀаьччача шера хувцалуш хилар цхьабола хьехархой РСФСР просвещене Министерства дӀабуташ, вожаш эскаре гӀулакх де болхаш хинна хиларах, е, кхыча бахьанца балхара дӀабаларах. Министерства ше мукъабоалийтача хьехархошта метта кхыбола нах хьалацар.

Иштта дар дӀадахача дешара шера хьехархой хьакъехьара сурт.

Хьожаргда вай укх шера гӀулакх мишта латт. ХӀанз укх сахьата районе тоъаш 150 специалист. Къаьстта дукха тоъаш математикаи физикаи хьехархой. Из хьадоагӀа дукхача шерашка. Уж тайпа хьехархой 30 саг эш. ХӀара шера тоъаш бац поазол дехьара метта хьоха преподавателаш а. ХӀанз тоъац иштта вола 12 саг.

Хьехархой квалификаци а цар юкъара образовани а лакхъе лерхӀаш 1974—1975 дешара шера школай кулгалхоштеи предметий хьехархоштеи семинараш йир. Эрсий мотти литературеи хьехача преподавателий квалификаци лакхъеча доккха новкъостал дир хьехархой говзал лакхъеча института методиста А. И. Голлева.

Керда оттабаьцашкара дӀайиккхача, школай беррига директораши завучаши Грозне, Махачкале, Москве цхьан кӀирагӀа а шин хӀинагӀа а йолча курсашка шоай балха говзал лакхъеш хилар.

Берригача хьехархоех 424 сага шоай доалахьара цӀенош да. 156 преподаватель школашка йолча квартирашка бах. вожаш наьхацига квартираш лаьца бах.

Юртара хьехархой дерригача эшача коммунальни хӀаманца Ӏалашбаь ба.

ХӀанз дешара кердача шера школаш кийчъеча хана кийчъю хьехархошта йола фусамаш а. Укх шера тхога кхоачаргья 320 дешархочоа йола керда гӀишлоши хьехархошта лаьрхӀа Ӏаьли-Юртен Пхьилекъонгий-Юртен йиъ-йиъ квартира йола ши цӀаи. Наьсар-Кертерча школе хьаллеш латт ши квартира йола цӀенош. хӀаьта Назранерча городской кхоалагӀча школе — 12 квартира йола цӀенош.

Бакъда новкъа да Делакха-Юрта 320 моттиг йола школа хьалъеча совхозий управлене хьехархошта квартираш хургйола цӀенош хьалделга плана а сметана а юкъе ца дахийтар. ХӀаьта иштта йола цӀенош цига чӀоагӀа эшаш а яр.

В. КАЛАШНИКОВА.

Назрановски районо заведующи.

БЕРАШ, ШКОЛА

ШӀаькха а хьехархо сатийна виташ цу дешаша. Дукха хул цунна дагадоахкараш: ше хьехаргдолча дешара уйла яр, практике баьхкача кагиохошта гӀо-новкъостал дар, деррига бераш деша хьа а даькка. Дешара шу ма-доаггӀара дӀадоладар...

Юртарча хьехархочоа эттара чӀоагӀагӀа дагадоаллар да хьалхарча денощке а деррига бераш деша хьадахкар. хӀана аьлча, из атта нийслуш хӀама доацандаь. Цхьайолча классашка 3—5 а кхы дукхагӀа а дешархо воацаш хул. Уж хьаца бахкара бахьан техка хьехархо валалехьа тоъал ха дӀайода.

Мишта нийслу из хӀама, фуцун бахьан? Эггара хьалха а бизза а цунна бехке ба дешархой даьй-ноаной. Цар шоай бераш цӀагӀа сецаду, къаьстта йиӀигаш. Вайна юкъе хӀанз а нийслу дӀаяхача замах юхедиса во гӀулакхаш доажка нах. Цар хьакъало йоах кхалсага дешар дезац, цун гӀулакх цӀагӀа хьажар да, духхьал цӀенъна хилар ва. Уж хийра латт таханарча замана. Кхалсаг маӀача сага нийса вахара массе а дакъе дизза шийгара доагӀа дакъа а лоацаш, коммунизм хьалъеш йоалла саг хилар лоза тиган цар.

Масала, дӀадахача шера со СурхотӀарча юкъерча школе хьехаш йолаш 8-ча классе деша ягӀа Медарова ПаьтӀамат деша хьа ца йоагӀаш цӀагӀа сецар. Со а директор а наӀарга кхар йиӀига. Цун цӀагӀарбараш ПаьтӀаматага дешийта лаьрхӀа бацар.

Балха яхийтаяр цар из. ХӀаьта йиӀиг ше деша чӀоагӀа безам болаш яр. Халла вӀаштӀехьдаьлар тха из деша ахийистеяьккхар.

Иштта цӀагӀа витавар 8-ча классе деша вагӀа Точиев Ахьмад а. Атта хилаяр из деша хьавоалаве а. Деша ца ухаш дукха ха яьккхача кӀаьнка хала дар дешна дешахаршта тӀехьакхе. Дукха дар ца дешаш тиллийтар. Бакъда чӀоагӀа безам бар цун классе шоллагӀча шера чу ца виса. Боккха низ бора цо вокхаран дӀанийсвала гӀерташ. Шийх къахетача оттавора Ахьмада. Хьехархой новкъосталца низткъа техьаккхийра из, класс йистеяьккхар.

Кхы цхьакха тайпа а нийслу. БӀаьсти яла йолаелча гаьнна кхыча областашка дӀа а ухаш, «дӀаьха сом» лаккха болх беш нах хул. Царех цхьабараша дешара шу йистедала доаллача хана кхелета бераш дешара тӀера а лаьхе шоашца балха дуг. Цар дешара шу лоз. Иштта хӀама хилар дешархоштa Полонкоев Ӏалаудина, Дошаклоев Башира, Нальгиев Ӏийсайна.

Дешар юкъагӀдисачи, класера классе ца даьннача бера дог эккх дешарах. Цунна эхь хетт ший нийсархой дӀахьалхадаьнна. Ший эӀамагӀчарца деша дагӀа. ХӀаьта наггахьа долча берашкара дӀайиккхача, цу гӀулакха бехке ба шоай бераш дешара тӀера доахка даьй-ноаной.

Цу масалех а далаш гӀулакх. 10 класс йистеяьккхачул тӀехьагӀа дӀахо институте, техникуме е профессионально-технически училище деша а ца болхаш, ах новкъа бусараш а ба. Къаьстта царна юкъе дукха я йиӀигаш. «Кхалсаг цӀенна гаьна ялийта йиш яц. — кхийначул тӀехьагӀа ший цӀагӀа бакъахьа я» йоах цар. Иштта хоадабу кхалсаго вӀахьош бола сийдола никъ цхьайолча даьша-ноаноша. ДӀатехкача уж хул дуккха а дукхагӀбараш дына гӀулакхаш доажка, дына тувлабаь чах.

Уж вай лакхехьа доаладаь масалаш духхьала цхьан СурхотӀа хинна Ӏац. Уж да Ӏаьли-Юрта, «Экажкъонгий-Юрта, кхычахьа а кхычахьа а.

Шоай бераш дешара тӀерадоахача даьша-ноаноша юкъашка иштта а ца тоъаш болча хьехархошкара цар дешархой йоакхо е еза ха дӀайоаккх. БӀарчча хьанийцача класс дешара тӀехьа тетт. Цул совгӀа цар дер доккха эулам да хьатӀакхувча тӀехьенна. Дийша массе а оагӀорахьара дегӀавоала саг хьалкхевара хьакъехьа вай партеи правительстваи оттадаь кхоачашдац цар. Шоай бераш моллагӀа шоай цӀагӀара хӀама санна лерхӀ цар. Цар диццалийт уж вай мехка гражданаш, коммунизм хьалъергӀола нах хилар.

Хьалхкхуш йола тӀехье иштта нийсача новкъара йоахача даьшта-ноашта юкъе кхетама болх бе, царех доахка вӀахкача замах юхедися во гӀулакхаш дӀадоахаргдолаш къовсам лоаттабе беза. Из духхьал хьехархой гӀулакх хургдолаш дита бокъо яц моттигерча Советий. Цар беррига а шоай киз оарцагӀбаккха беза деррига бераш дешаш хилийтара, хьехархошца цхьана къовсам лоаттабе беза бераштa дешара духхьале еаашна.

Хь. ГАГИЕВА.

КЛУБ — БАЛХА ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА

Ачхой - Мартановски района культура ЦӀен болхлоша доккха новкъостал дир «Овощевод» яхача совхозе «бьцадагаш кхелерий» деза ди оттадеча. Сайрийна 5 сахьат дсалаш совхоза керттерча хьатта хьагулбелар болхлой. Хьетт хозъяьар лозунгашца, транспоранташца, локхаш яр музыка.

Ди дезле дӀадоладеш хьалха совхоза парткома секретара Л. М. Хумашева дийцар совхоза укх шерарча планехи уж кхоачашъеш доахача толамехи. ХӀаьта совхоза агронома И. А. Масаева бийцар дикагӀа бела болхлой, царна карагӀдаьннараш.

Царел тӀехьагӀа къамаьлаш дир бригадира С. Б. Батаева, болхлочо Халжимурадова Асета. Совхоза болхлой цӀерагӀа цар дош делар кхы а доккхагӀа толамаш дахара шоаш кхобергбац аьнна.

Къамаьлаш чакхдаьнначул тӀехьагӀа хьалхалаттача болхлошта сийлен грамоташи ахчан премеши елар.

Хьатта гулбеннача наха доккха концерт оттадир культура районни ЦӀен болхлоша. ЧӀоагӀа раьза бар гулбеннараш шоашта оттадаьча концерта.

Иштта дола цӀей хиннад «Новосельский» совхозе а.

Дукха ха йоацаш хилар Советски района хьайбаш кхобарий деза ди. Ушкалой яхача юрта йисте, лоамашта кӀал, хьунагӀа, геттара хозача моттиге гулбеннабар дукха нах.

Деза ди даькъала дувцаш къамаьлаш дир КПСС райкома шоллагӀча секретара П. О. Феринеца, райисполкома председатела Е. К. Межидова.

Шоаш доахача толамех дийцар хьайбаш леладераша Исоратов Шаране, Шамсадов Бауде, Рабуев Алама.

ЦӀей дездеча хьийхавар Грозненски района «Загорский» совхоза керттера зоотехник ков. Сигаури. Цо бийцар шоай совхоза дикагӀа бола хьайбаш кхоабараш, цар доаха производственни толамаш.

Торжественни дакъа чакхдаьлча Советски района культура ЦӀени Грозненски района Йоккхача АтагӀарча культура ЦӀени болхлоша доккха концерт оттадир гулбеннараштa. Цига дехкар промышленни кхачани товараш, книжкаш, дуккха нах юкъе бола спортивни ловзараш дир.

Иштта денош дездалга традиции а хинна дӀаэттад.

Н. НЕПРЯХИНА,

НГӀАССР культура Министерства методист.

СПОРТ

ФУТБОЛ

Укх шера котъювлаш ловз Грозненски автотранспортни предприяте футболистий команда. «Спартак» ДСО юкъе йодаш я из.

Цо республика кубок яьккхай, из котъяьннай Астраханерча командал а. ДӀадахача шоатта дийнахьа из лайзар Минеральни Воды городе «Локомотив» яхача командаа. цул кот а яьлар. Грозненцаш котболаш 2:1 счет эттар.

ХӀанз из команда ах финала юкъе а яха Къилбаседа Кавказа кубок яккхара тӀехь къовсам лоаттабеш я.

БАСКЕТБОЛ

Чемпиона цӀи яккхара йола моттиг а хинна дӀаэттай Грозне «Динамо» стадиона майдаш. Цига ловзаш кхалнаьха командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар «Гастроном» торга командас, шоллагӀа моттиг лаьцар Горпищеторга баскетболисткаша, кхоалагӀьяр — «Родина» совхоза кхалнаха.

МаӀача наьха командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар столовей, ресторанийи кафеи треста болхлоша, шоллагӀьяр — 1737 автоколонна коллективо. КхоалагӀа моттиг лаьцар кога гӀирс беча фабрика спортсменаша.

Котбаьнараштa грамоташ еннай.

О. ТИНИКАШВИЛИ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 август.

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Ӏуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Давид Копперфилд» яха телевизионни дукхха серийни художественни фильм 1-гӀа сери. (Англи). 10.55 — Босбола телевидени. «СелаӀад» яхача телевизионни программа дунен халкъашта юкъера фестиваль. Бельги. 14.30—Передачай программа. 14.35 — Документальни фильмай программа 15.35 — Машинаькъа министерства духовой оркестра концерт. 15.55 — Босбола телевидени. Ги де Мопассан. «Дувцараш». ДӀадеш РСФСР халкъа артисташа Сухаревскаяс а Соловьева а. 16.25—Берашта дола фильм. «Баьццара зӀанараш» яха художественни фильм. 18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, гӀалгӀай меттала). 18.20 — КПСС 25-ча съезда толамашца накъагӀоргда Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода коллектив. 19.20 — «Саги закони». 19.50—Босбола телевидени. ДӀалоку Осипова цӀерагӀча паччахьалкхен эрсий халкъа оркестро. 20.05 — Босбола телевидени. «Давид Копперфилд» яхача телевизионни дукхха серийни художественни фильма премьера. 2-гӀа сери. (Англи). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Артиста ди» яхача телевизионни фильма-концерта премьера. СССР халкъа артиста Ульянова творчество. 22.35 — Босбола телевидени. Чайковске романсаш. ДӀалокх СССР халкъа артиста Рейзена. Йистеяьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Пхьабуаргаши уж дашхари». 18.40 — «Виктора Локомова наькъаш» яха телевизионни очерк. 18.50 — Босбола телевидени. Илли оал Богачева. Ленинградера передача. 19.20 — Юртбоахама знанеи экран. «Богодуховский опыт» яха документальни фильм. 19.40 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 19.55 — Шоана, бераш. 20.05 — Документальни фильма киноза.

6 август.

I ПРОГРАММА

9.00—Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Ӏуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Берий иллей Ерригсоюзни хьалхарча дезача ден доакъашхой концерт. 10.00 — Босбола телевидени. «Давид Копперфилд» яха телевизионни дукхха серийни художественни фильм. 2-гӀа сери. (Англи). 10.15 — Босбола телевидени. Иллеш доах Богачева. Ленинградера передача. 14.25 — Передачай программа. 14.30 — Босбола телевидени. Владивостоке хиннача телевизионни фильмай Ерригсоюзни хьажаре совгӀат денна фильмаш. «Коммунист Мукан Кокозов» яха фильм. 15.00 — Шахматни школа. Ловзаболалурий класс. 15.30 — Босбола телевидени. Лесков «Левша». Кукрыниксий керда иллюстраци. 16.25 — Босбола телевидени. Берашта дола фильм. «Шара тӀа доала йиӀига сурт» яха художественни фильм. 18.00 — Телевизорашка хьожарий занаках дола концерт (нохчий меттала). 18.30 — Телевизионни музыкальни фильм. 18.50—Босбола телевидени. «Спортлото» тираж. 19.05 — Саг. Лаьтта. Вселенни. 19.35 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла» Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.55 — Республика кхашка. Юртбоахама обозрени. Штате воацача комментатора. Махитарова выступлени. 20.05 — Босбола телевидени. «Давид Копперфилд» яхача телевизионни дукхха серийни художественни фильма премьера. 3-гӀа сери. (Англи). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Футболах йола СССР чемпионат. Ленина цӀерагӀча Центральни стадионера передача (записаца). 22.15 — «Верховина» яхача Украински ССР илленйи халхарийи Паччахьалкхен заслуженни ансамбла концерт. Львовера передача.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «ХӀара сурта тӀа малх ба». 18.30 — Документальни фильма кинозал. 19.00 — Хоамаш, реклама. 19.05 — Юртабоахама знанеи экран. «Тахан а массаза а» яха документальни фильм. 19.25 — Киножурнал. 19.35 — Хургдолча, яллата йоакхо яр. 19.55 — «24 сахьат». Информационни выпуск. 20.05 — «Дукхаезача оперий оагӀонашта гӀолла» яха фильм-концерт.

РАДИО

5 август

6.30 — «Юртара Ӏуйре» (эрсий меттала). 6.50 — Республика политдийнахьа къамаьлаш деш болча лектораща долча новкъостала (эрсий меттала). 7.27 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — ШӀахбулатов Ӏаднана иллеш (гӀалгӀай меттала). 9.00 — «Пролетариата диктатура исторически хилара эргӀоацаш хилар» яха беседа (нохчий меттала). 9.15 — Вай доалахой болча (эрсий меттала). 9.30 — «ХӀанзара ханара къона саг» яха радиовыпуск (гӀалгӀай меттала). 16.00 — «Школа, дезал, общественность» яха радиолекторий. Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен университета педагогикаи психологеи кафедра доцента Кацлинай выступлени (эрсий меттала). 16.15 — «Къахьегама дезала пятилетка» яха радиоочерк (нохчий меттала). 16.30 — Надтеречни района юрта боахама хьалхалаттараштa дола концерт. (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш. Малхбоалехьара секунда 7—12 метр мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гӀолла 28—33, Грозне 30—32 градус йолаш хилеи тарлу. 6—9 августа хувцалуш морхаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка доГӀа а делчаш (ди къувкъаш делха а мег), тайп-тайпарча оагӀорахьара секунда 3—7 метр мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсашка 12—22, денощка — 28—32 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Нохч - ГӀалгӀай АССР журналистий союза правлене, «Сердало» газета редакце коллективо газета бехктокхамерча секретарага Котиев. Султангирега чӀоагӀа хала а хеташ кодам бу цун да

Халмарзий САГӀАДАЛ кхалхарах.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гӀа этаж), Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30

Газет арадуал шинара дени, шоаттен денощка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Револющ проспект, 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84. Заказ № 5308.